

Guia de l'estudiant

2000 | 2001

Universitat de Vic

Mestre.

Educació Infantil

Facultat d'Educació

UNIVERSITAT DE VIC

Biblioteca

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització de l'Ensenyament	13
Pla d'Estudis 2000.....	13
Pla d'Estudis 1992.....	14
Ordenació temporal de l'ensenyament	14
Programes de les assignatures	15
Assignatures obligatòries de 1r curs (Pla d'Estudis 2000)	15
Didàctica General	15
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar	18
Expressió Plàstica i Musical i la seva Didàctica (Expressions artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual).....	21
Desenvolupament de les Habilitats Lingüística i la seva Didàctica (Didàctica de la Llengua i la Literatura)	25
Teories i Institucions Contemporànies d'Educació	28
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	31
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	33
Matemàtiques i la seva Didàctica	35
Assignatures obligatòries de 1r curs (Pla d'Estudis 1992)	38
Matemàtica i la seva Didàctica	38
Taller d'Expressió Oral i Escrita	40
Assignatures obligatòries de 2n curs (Pla d'Estudis 1992)	42
Llengua II	42
Desenvolupament Psicomotor	45
Psicologia Educativa.....	47
Literatura Infantil	49
Pràctiques II	51
Expressió Plàstica i la seva Didàctica II	53
Sociologia de l'Educació	55
Descoberta del Medi Natural, Social i Cultural	57
Assignatures obligatòries de 3r curs (Pla d'Estudis 1992)	59
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	59
Educació i Societat en Canvi	61
Llengua III.....	63
Psicopedagogia de la Primera Infància	65
Pràctiques III	67

Organització del Centre Escolar	68
Didàctica de la Música	70
Didàctica de la Matemàtica	73

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació s'enceta la «Guia de l'estudiant» per al curs 2000-2001 en la qual trobaràs els aspectes bàsics per orientar-te en la teva activitat a la Facultat d'Educació.

Si ets un nou estudiant del nostre centre, et donem la benvinguda i et recomanem vivament la lectura de la «Guia». Si ja ets estudiant de cursos anteriors també et fem la mateixa recomanació perquè cada curs hi ha novetats i modificacions respecte de la «Guia» anterior.

La part central de la «Guia» són els programes de les assignatures obligatòries, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies, sistemes d'avaluació. Val la pena que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que al mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part dels professors.

Però també és molt important que repassis la informació referent a l'organització de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic, així com tota la informació que et cal saber per entendre el funcionament del Pla d'Estudis perquè d'aquesta manera podràs triar i canalitzar els teus interessos personals amb més coneixement de causa. Aquesta «Guia» es complementa amb el volum que conté la informació de les assignatures optatives i de lliure elecció per als estudiants de 2n i 3r curs de les diferents especialitats de Mestre.

Esperem que la «Guia» et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que professors i personal de serveis hem planificat i que consten en aquesta «Guia de l'Estudiant» es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Dr. Antoni Tort i Bardolet, degà
- Sr. Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Dr. Robert Ruiz i Bel, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Sr. Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre
- Sr. Antoni Uix i Güell, gerent
- Sra. Montserrat Vilalta i Ferrer, secretària

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants dels professors amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Cap: Josep Casanovas i Prat

Professors: Josep Ayats i Bancells
Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Montserrat Casas i Casacuberta
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Joan Mir i Tubau
Santiago Ponce i Vivet
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Carme Sanmartí i Roset
Jacint Torrents i Buxó
Joan Vancells i Flotats

Departament de Ciències de l'Educació

Cap: Isabel Carrillo i Flores

Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Miquel Casanovas i Prat
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Esther Fatsini Matheu
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Xavier Rambla i Marigot
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Montserrat Solerdelcoll i Ralló
Antoni Tort i Bardolet

Departament d'Educació Especial

Cap: Jesús Valero i García

Professors: Montserrat Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Montserrat Castells i Clota
Ramon Coma i Ferrer
Manel Dionís Comas i Mongay
Fina Cullell i Suriñach
Josep Font i Roura

José Ramón Lago Martínez
Olga Pedragosa i Xuclà
Pere Pujolàs i Maset
Gemma Riera i Romero
M. Rosa Roca i Tañà
Robert Ruiz i Bel
Joan Sala i Baiget
Núria Tarré i Gallart

Departament d'Educació Infantil

Cap: Núria Franc i Batlle
Professors: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
M. Carme Bernal i Creus
M. Teresa Buscart i Corominas
M. Antònia Canals i Tolosa
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Daufí i Moreso
M. Teresa Feu i Vidal
Teresina Maideu i Puig
Maite Pujol i Mongay
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Josep Vernis i Burès
Professors: Joan Arumí i Prat
Jaume Ayats i Abeyà
Sebastià Bardolet i Mayola
Miquel Pérez i Mas
Dolors Rusiñol i Cirera
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Jordina Corominas i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Núria Medina i Casanovas
Ronald Puppo i Bunds
Modest Reixach i Pla
Carme Rubio i Larramona
Segimon Serrallonga i Morer
Llorenç Soldevila i Balart
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Daufí i Moreso

Professionals dels Serveis

Cap de Secretaria: Elisabet Vila i Sala

Secretària de Direcció: Dolors Ruiz i Zafra

Secretària de Pràctiques: Dolors Muñoz i Vilaseca

Secretàries auxiliars: Rosa M. Guix i Godayol

Laura Campas

Calendari acadèmic

1r curs

Rebuda dels estudiants:

25 de setembre a les 10h. (grups matí) i a les 16h. (grups tarda).

Docència primer quadrimestre: del 25 de setembre al 19 de gener.

Exàmens:

1a convocatòria: del 22 de gener al 2 de febrer

2a convocatòria: del 25 al 29 de juny

Docència segon quadrimestre: del 19 de febrer al 8 de juny.

Exàmens:

1a convocatòria: del 12 al 22 de juny

2a convocatòria: del 3 al 17 de setembre

Estada a l'escola:

del 5 al 16 de febrer.

2n i 3r cursos

Docència primer quadrimestre: del 25 de setembre al 17 de novembre

Exàmens:

1a convocatòria: del 20 al 24 de novembre i del 5 al 9 de febrer

2a convocatòria: del 25 al 29 de juny

Docència segon quadrimestre: del 19 de febrer al 8 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 12 al 22 de juny

2a convocatòria: del 3 al 17 de setembre

Pràctiques: del 27 de novembre al 2 de febrer

Dies festius a tots els centres de la UV:

12 d'octubre del 2000, dijous

13 d'octubre del 2000 (pont), divendres

1 de novembre del 2000, dimecres

6 de desembre del 2000, dimecres

7 de desembre de 2000 (pont), dijous

8 de desembre de 2000, divendres

1 de maig del 2001, dimarts

4 de juny del 2001, dilluns

5 de juliol del 2001, dijous

11 de setembre del 2001, dimarts

Vacances de Nadal:

del 23 de desembre de 2000 al 7 de gener del 2001 (ambdós inclosos)

Vacances de Setmana Santa:

del 7 al 16 d'abril del 2001 (ambdós inclosos)

Organització dels Ensenyaments

Pla d'Estudis 2000

D'acord amb nou el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Inafantil, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives i cada crèdit equival a 10 hores de classe.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals i obligatòries:	168 crèdits
Matèries Optatives:	18 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

PRIMER CURS COMÚ	C.A.	Grup A (matí)	Grup B (tarda)	Grup D (tarda)
Didàctica General	10,5	Anual	Anual	Anual
Psicologia de l'Educació i Desenvolupament en l'edat escolar	9	Anual	Anual	Anual
Expressió Plàstica i Musical i la seva Didàctica	13,5	Anual	Anual	Anual
Desevolup. de les Habilitats Lingüístiques i la seva Didàctica	12	Anual	Anual	Anual
Teories i Institucions Contemporànies en Educació	6	1r	1r	2n
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	4,5	1r	2n	2n
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	6	2n	1r	1r
Matemàtiques i la seva Didàctica	4,5	2n	2n	1r

Pla d'Estudis 1992

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Infantil, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives i cada crèdit equival a 10 hores de classe. Totes les assignatures tenen una durada quadrimestral.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals:	127,5 crèdits
Matèries Obligatòries:	46,5 crèdits
Matèries Optatives:	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

SEGON CURS (Pla 1992)	C.A.	Grup A (matí)	Grup B (tarda)
Llengua II	9	Anual	Anual
Desenvolupament Psicomotor	7,5	Anual	Anual
Psicologia Educativa	4,5	3r	3r
Literatura Infantil	4,5	4t	3r
Pràctiques II	13,5	3r	3r
Expressió Plàstica i la seva Didàctica II	4,5	4t	4t
Sociologia de l'Educació	4,5	4t	4t
Descoberta del Medi Natural, Social i Cultural	4,5	4t	4t

TERCER CURS (Pla 1992)	C.A.	Grup A (matí)	Grup B (tarda)
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	9	Anual	Anual
Educació i Societat en Canvi	7,5	Anual	Anual
Llengua III	4,5	Anual	Anual
Psicopedagogia de la Primera Infància	4,5	Anual	Anual
Pràctiques III	13,5	5è	5è
Organització del Centre Escolar	4,5	5è	5è
Didàctica de la Música	4,5	6è	6è
Didàctica de la Matemàtica	4,5	6è	6è

Assignatures obligatòries de primer curs (Pla 2000)

Didàctica General

PROFESSORAT: Cristina JURADO i VERDAGUER
Ramon SITJÀ i DOMÈNECH
Neus SOL i MAURI

Assignatura anual. 10,5 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura de Didàctica General té com a objectius bàsics:

- a) Identificar i analitzar els aspectes principals que configuren el treball docent.
- b) Viure i reflexionar sobre els fenòmens que es produeixen a l'aula d'una escola, a través de la realització de pràctiques.
- c) Conèixer, aplicar i jutjar estratègies, metodologies i recursos que permetin afrontar aquest procés.

Aquests aspectes impliquen posar en contacte els estudiants amb la realitat escolar amb l'ajuda de coneixements científics i culturals, i amb instruments pràctics tot entenent l'escola com un fenomen educatiu complex que es relaciona amb l'entorn social i amb les diverses expressions de la vida quotidiana.

Impliquen també una coordinació d'estratègies de treball interdisciplinari connectades als diversos treballs i iniciatives pedagògiques que duen a terme els estudiants en aquesta assignatura i en les altres que cursen durant el primer i segon quadrimestre. S'establiran, doncs, propostes de treball conjunt amb la resta d'assignatures que coincideixin en els mateixos quadrimestres.

L'assignatura de Didàctica General inclou dins de la seva programació 15 de dies d'estada en una escola per tal de mantenir el contacte amb la realitat educativa des del primer curs de la carrera. L'estada es realitzarà a mig curs i l'estudiant assistirà a l'escola assignada en l'horari de 9 a 17h, sense classes a la Facultat.

CONTINGUTS:

Els continguts que es detallen a continuació articulen el programa de l'assignatura a l'entorn de nuclis temàtics que l'estudiant cal que relacioni per entendre de quina manera el docent organitza la seva pràctica.

1. Introducció
  - 1.1. Què és la Didàctica?
  - 1.2. Acció educativa
2. Les finalitats educatives
  - 2.1. Necessitats educatives de la societat actual
  - 2.2. Finalitats de l'educació avui
3. L'escola
  - 3.1. Característiques de l'escola. Context escolar.
  - 3.2. Estructura de l'escola. Sistema Educatiu
  - 3.3. Models d'escola
4. Fer de mestre
  - 4.1. L'actuació del mestre: experiència, pràctica i teoria docent, expectatives
  - 4.2. L'equip de mestres
  - 4.3. La presa de decisions davant el coneixement escolar
  - 4.4. La tutoria
5. L'infant i el grup-classe

- 5.1. Atenció a la diversitat
- 5.2. Agrupament d'alumnes
- 5.3. L'ambient de classe :
  - 5.3.1. Relacions mestre/alumnat
  - 5.3.2. Relacions entre alumnat
6. Currículum escolar i avaluació
  - 6.1. Models d'ensenyament/ aprenentatge i currículum
  - 6.2. El currículum com a procés de presa de decisions
  - 6.3. Anàlisi dels components del currículum
  - 6.4. Paper de l'avaluació a l'escola
7. Tema Transversal: Estratègies per ensenyar i aprendre
Aquest tema es treballarà al llarg del curs a través del projecte de recursos didàctics per treballar a l'aula:
  - 7.1. Recursos educatius
  - 7.2. Metodologies de treball a l'aula
  - 7.3. Planificació didàctica. Sequències didàctiques
8. L'estada a l'escola: observació de la pràctica d'aula
Els diferents temes del curs treballaran elements de reflexió per estudiar:
  - 8.1. Característiques dels infants, relacions dins del grup
  - 8.2. Relacions mestres-alumnat
  - 8.3. Metodologies i estratègies didàctiques

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques: conferències, estades, visionatge de films, exposició de materials, treball en grup, sortides, ús de tècniques de recollida d'informació, etc. Cal destacar també que des de l'assignatura de Didàctica General es supervisaran les Pràctiques, realitzades durant dues setmanes en una escola. Durant aquest període s'utilitzaran tècniques d'observació que ajudin a descriure aspectes relatius a la vida d'un centre. En el moment oportú es facilitarà bibliografia específica per a cada tema i, si s'escau, es distribuïran materials fotocopiats.

AVALUACIÓ:

- Dues proves escrites.
- Realització d'una Reflexió Personal Individual que reculli les idees clau de cada tema establint relacions amb les diferents fonts d'informació treballades: lectures, experiències viscudes, aspectes de la vida quotidiana.
- Realització d'un Informe de l'estada a l'escola.
- Treball en grup sobre un tema relacionat amb el programa de l'assignatura. Aquest treball s'haurà d'exposar a la classe.
- Es valorarà també la participació activa en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diverses activitats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Antúnez, S. et al. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*, Barcelona: Graó, 1991.
- Barnes, D. *De la comunicació al currículum*, Madrid: Aprendizaje: Visor, 1994.
- Calatayud, E.; Palanca, O. *L'avaluació a l'educació primària*, Valencia: Octaedro, 1994.
- Cano, M. I., Lledó, A. *Espacio, comunicación y aprendizaje*, Sevilla: Díada, 1995.
- Carlson, J. Thorpe, C. *Aprender a ser maestro*, Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Cela, J; Palou, J. *Amb veu de mestre*, Barcelona: Eds. 62/Rosa Sensat, 1993.
- Coll, C. et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanza y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*,

- Madrid: Aula XXI, 1992.
- Connell, R. W. *Escuelas y justicia social*, Madrid: Morata, 1997.
- Egan, K. *Fantasia e imaginación: su poder en la enseñanza*, Madrid: MEC/Morata, 1994
- Elliot, J. *Pràctica recerca i teoria en educació*, Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Franch, J. et al. *El grup-classe: un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Fullan, M. i Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela?* Sevilla: Publicaciones M.C.E.P., 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*, Madrid: Morata, 1992
- Nova, J. D.; Gowin D. B. *Aprendiendo a aprender*, Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Parcerisa, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*, Barcelona: Graó, 1996.
- Rosales, C. *Didáctica. Núcleos fundamentales*, Madrid: Narcea, 1988.
- Rué, J. El treball cooperatiu. *L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*, Barcelona: Barcanova, 1991.
- Sáenz, O. (dir.) *Didáctica general. Un enfoque curricular*, Alcoi: Marfil, 1994.
- Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana*, Barcelona: Octaedro, 1998
- Torres, J. *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*, Madrid: Morata, 1994.
- Torrents, *Aprender a enseñar a aprender*, Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*, Barcelona: Graó, 1995.

A banda de la bibliografia específica per a cada apartat del programa, es consultaran regularment les revistes «Guix», «Cuadernos de Pedagogía», «Aula» i «Perspectiva Escolar».

Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar

PROFESSORAT: Anna PUJOL i COSTA
Àngel SERRA i JUBANY
Neus SOL i MAURI

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS GENERALS:

Aquesta assignatura es proposa vincular dos gran àmbits d'estudi de la psicologia: la psicologia de l'educació i la psicologia del desenvolupament.

L'objectiu d'aquesta assignatura és el de conèixer, des de diferents perspectives, com i quins són els canvis globals que es produeixen en el desenvolupament de l'ésser humà des que neix fins a l'etapa de l'adolescència i comprendre el procés d'ensenyament i aprenentatge i els factors psicosocials que hi intervenen.

Tenint en compte el context educatiu en què ens trobem, la relació entre aquests dos coneixements ha de permetre l'efectivitat del procés d'aprenentatge i la intervenció psicològica i educativa.

CONTINGUTS:

- 1.- La Psicologia: concepte, aproximació històrica, tendències, àmbits d'estudi.
- 2.- Les teories sobre el desenvolupament
- 3.- Les teories psicològiques de l'aprenentatge
- 4.- El desenvolupament abans de néixer
- 5.- El nou-nat
- 6.- Desenvolupament psicològic en la primera infància (0-2 anys)
  - Creixement físic i desenvolupament psicomotor fins als 2 anys
  - Desenvolupament cognitiu durant els dos primers anys
  - Desenvolupament socioafectiu durant la primera infància
- 7.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació infantil (2-5 anys)
  - Desenvolupament físic i psicomotor
  - Desenvolupament intel·lectual i processos cognitius
  - Desenvolupament del llenguatge
  - Desenvolupament emocional i afectiu
  - Conducta social i desenvolupament de normes i valors
  - Desenvolupament de la personalitat
- 8.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació primària (6-12 anys)
  - Processos cognitius i desenvolupament intel·lectual
  - Coneixement social i desenvolupament de normes i valors
  - Desenvolupament psicosexual
  - Desenvolupament de la personalitat
- 9.- Determinants de l'aprenentatge
  - Capacitat intel·lectual
  - Motivació
  - Mètodes d'ensenyar a pensar
  - Personalitat
  - Interacció professor/a-estudiant
  - Estructura i processos de l'aula
  - Habilitats socials

10.- La família com a context de desenvolupament dels fills

- Fites i estratègies de socialització entre pares i fills
- Les relacions entre germans
- L'estimulació afectiva i cognitiva
- Família i escola: pares i professors

11.- Mètodes d'investigació en Psicologia

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal i l'aplicació pràctica de coneixements.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura estarà formada per:

5 % - Assistència i participació a les classes

10% - Ressenya d'un llibre de psicologia del desenvolupament o de psicologia educativa.

60 % - Dues proves escrites, una en cada quadrimestre referents a:

. Contingut del temari.

. Lectura obligada de dos llibres, un de Psicologia del desenvolupament (primer quadrimestre) i l'altre de Psicologia educativa (segon quadrimestre).

25 % - Treball d'observació i estudi del procés d'aprenentatge i desenvolupament evolutiu d'un nen o nena.

Per aprovar l'assignatura cal aprovar tots els treballs i exàmens.

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Cada estudiant/a haurà de llegir obligatòriament dos llibres, a escollir d'entre els següents àmbits:

1. Àmbit de la Psicologia del desenvolupament

Osterrieth, P.: *Psicología infantil*. Madrid: Morata, 1991

Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume, 1997

Triadó, C.: *Psicología evolutiva*. Vic: Eumo Editorial, 1998.

2. Àmbit de la Psicologia educativa

Bornas, X. *Desenvolupament de l'autonomia personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.

Lipman, M. *Filosofia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Novak, J. *Conocimiento y aprendizaje*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.

Pozo, Ignacio: *Aprendices y maestros*. Madrid: Alianza Editorial, 1999

Rogers, C.R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós, 1986

Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981

Delval, J. *Crecer y pensar*. Barcelona: Paidós.

BIBLIOGRAFIA GENERAL:

Beltran, J. i altres: *Psicología de la educación*. Madrid: Eudema Universidad, 1987.

Beltran, Jesús i altres: *Procesos, estrategia y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.

Bettelheim, B. *No hay padres perfectos*. Barcelona: Crítica, 1988.

Coll, C. ; Marchesi, A.; Palacios, J. (comps.) *Desarrollo psicológico y Educación, I. Psicología evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.

Delval, Juan: *Psicología del desarrollo*. Madrid: Siglo XXI, 1994.

Garber, S.; Garber, M. i Spizmen, R.: *Portarse bien*. Barcelona: Medici, 1989.

- Harris, P.L.: *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.
- Michelson, L. i altres: *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Palacios, J.; Marchesi, A. i Coll, C. (comp.): *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palacios, J. Marchesi, A.; Carretero, M.: *Psicología evolutiva 2. Desarrollo cognitivo y social del niño*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palmero, F. i Fernández-Abascal, E.G. (coords.): *Emociones y salud*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Pierce, J.M.: *Aprendizaje y cognición*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Puente, Aníbal: *Cognición y aprendizaje*. Madrid: Pirámide, 1998.
- Rodrigo, M.J. i Palacios, J.: *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.
- Tapia, J.A.: *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana, 1991.
- Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume.
- Trianes, M.V.: *Estrés en la infancia*. Madrid. Narcea, 1999.
- Zabala, A. *La pràctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.
- Woolfolk, Anita: *Psicología educativa*. Mèxic: Prentice Hall, 1999.

Educació Plàstica i Musical i la seva Didàctica
Expressions artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual

PROFESSORS: Josep VERNIS i BURÉS
Miquel PÉREZ i MAS
Jaume AYATS i ABEYÀ

Anual. 13,5 crèdits

OBJECTIUS:

- Donar a conèixer les tècniques, els codis i els procediments que permetin a l'estudiant dur a terme una educació a l'aula a través de les expressions musicals, plàstiques i audiovisuals.
- Formar els estudiants per tal que rebin, processin i utilitzin correctament els missatges artístics perquè siguin assumits i duts a la pràctica amb llibertat, d'una manera intel·ligent i crítica.

CONTINGUTS:

Bloc 1 - MÚSICA:

1. Coneixements per a la pràctica dels elements bàsics del llenguatge musical. Implicacions didàctiques.
Repertori:
  - 1.1 Signes generals i llur significat.
  - 1.2 Aspectes rítmics.
  - 1.3 Aspectes mètrics.
  - 1.4 Aspectes melòdics.
  - 1.5 Coneixement a través del cant en comú d'un repertori de cançons, tradicionals catalanes i d'altres, prou significatiu des del punt de vista cultural i també tenint present la futura professió dels estudiants. Comentari i situació puntual de cada cançó. Educació de la veu: principis bàsics.
2. Música, cultura i societat:
  - 2.1 Presència de la música en la societat.
    - 2.1.1 Nocions de caire teòric:
Quina presència té la música en el nostre entron. Quina funcionalitat se li atribueix. Quin tractament se li dona. Quina importància se li reconeix en la vida sobretot cultural de la nostra societat. Quina missió de li confia, individualment i socialment, segons els pobles i les cultures.
    - 2.1.2 Pràctica:
      - a) Aportar experiències observades directament, viscudes, referenciades, sobre qualsevol manifestació de caràcter musical en la societat actual.
      - b) Posada en comú: presentació, ordenació i aclariments sobre el material aportat.
3. Música: Projecció didacticopedagògica:
  - 3.1 Repàs esquemàtic dels valors pedagògics i didàctics de la música:
    - 3.1.1 Nocions de caire teòric:
      - 1) Facultats psíquiques i físiques principals de la persona que la música sol activar coordinadament des del moment de la seva creació fins a la seva darrera manifestació. Reflexió particular sobre la contribució de la música en el desenvolupament harmònic de totes les facultats en l'educand.
        - a) Àrea psíquica: creació; conceptes; lògica; sensacions; emocions.
        - b) Àrea corporal: els sentits; la veu; el silenci i el so físics; la motricitat i l'eurítmia; el domini i la llibertat corporals.
        - c) Àrea social: l'expressivitat; la convivència; la comunicació; la compenetració; la comprensió; la participació; la cooperació.

- 2) Repàs general i puntual de detalls significatius de la incidència de les cançons en l'educació global de la persona i la comunitat.

3.2.2 Pràctica:

Anàlisi de cançons que tenen com a centre d'interès la infantesa, sota el punt de vista dels seus valors pedagògics i didàctics.

Bloc 2 - PLÀSTICA:

1. Estructuració de la plàstica com a llenguatge:

- 1.1 Elements bàsics: l'espai i el pla.
- 1.2 L'espai com un tot i el pla com un límit de l'espai.
- 1.3 Límits d'espai.
- 1.4 Plans horitzontal, inclinat i vertical.

2. El punt:

- 2.1 El punt com a element gràfic mínim.
- 2.2 El punt en l'espai.
- 2.3 El punt sobre el pla.
- 2.4 Capacitat expressiva del punt.
- 2.5 Experimentació del punt sobre diferents suports, amb materials diversos i utilització de diferents eines de treball.

3. La línia:

- 3.1 Estudi de la línia com a dinàmica del punt.
- 3.2 La línia en l'espai.
- 3.3 La línia sobre el pla.
- 3.4 Capacitat expressiva de la línia: en ella mateixa o en funció del que representa.
- 3.5 Divisió dels límits de l'espai.
- 3.6 Línies tancades.
- 3.7 Lectura de formes (contorn, entorn).

4. El color:

- 4.1 Descomposició de la llum: prisma òptic.
- 4.2 Color matèria (pigmentació).
- 4.3 Colors primaris.
- 4.4 Gammes cromàtiques.
- 4.5 Comportament dels colors.
- 4.6 Exercicis de gradació del color (valors).
- 4.7 Colors càlids i colors freds.
- 4.8 Exercicis d'aplicació del color: gammes, valors i transparències.

5. Composició:

- 5.1 Entendre la composició com a ordenació subjectiva d'elements gràfics: punts-línies-formes-espais.
- 5.2 Simetries o asimètries.
- 5.3 Estructures de la composició: composicions geomètriques, orgàniques i mixtes.
- 5.4 Composició de línies que divideixen el límit de l'espai.
- 5.5 Composició de formes tancades

6. La matèria:

- 6.1 Possibilitats expressives de la matèria.
- 6.2 Textures.
- 6.3 Texturació de la matèria per a la seva manipulació.
- 6.4 Composició de textures.

7. El volum:

- 7.1 Volums en l'espai.
- 7.2 Incidència de la llum.
- 7.3 El buit com a volum interior.
- 8. Proporcions:
  - 8.1 Dimensió.
  - 8.2 Relació en les dimensions.
  - 8.3 Mòdul.
  - 8.4 Modulació de l'espai, modulació del pla.
  - 8.5 La figura humana.
- 9. Perspectiva:
  - 9.1 Concepte de distància en profunditat.
  - 9.2 Exercicis de perspectiva per proporció, situació a diferents plans.
  - 9.3 Exercicis de perspectiva en base a les línies de fuga.
  - 9.4 Exercicis de perspectiva per mitjà del color (sensació de profunditat).

Bloc 3 - AUDIOVISUAL:

- 1. Introducció:
  - 1.1 Concepte d'imatge i comunicació.
  - 1.2 Realitat i representació.
- 2. Tecnologia dels mitjans audiovisuals:
  - 2.1 La imatge fotogràfica.
  - 2.2 La representació del moviment: el cinema.
  - 2.3 La instantaneïtat teledifusiva.
  - 2.4 L'enregistrament electrònic: el vídeo.
  - 2.5 La imatge numèrica.
- 3. El llenguatge audiovisual:
  - 3.1 El llenguatge cinematogràfic.
  - 3.2 La narració audiovisual.
  - 3.3 El "dialecte" televisiu.
  - 3.4 L'escriptura audiovisual: el guió.
- 4. Estructura de la producció audiovisual:
  - 4.1 La producció cinematogràfica i videogràfica.
  - 4.2 La producció televisiva.
- 5. Lectura de la imatge:
  - 5.1 Anàlisi de la imatge fixa.
  - 5.2 Propostes metodològiques per a l'anàlisi del film
  - 5.3 Propostes metodològiques per a l'anàlisi de la imatge publicitària.
- 6. Explotació i didàctica dels recursos audiovisuals:
  - 6.1 El potencial educatiu de la fotografia.
  - 6.2 Didàctica de la imatge en moviment.
  - 6.3 El vídeo a l'escola: eina d'aprenentatge i socialització.
  - 6.4 El vídeo didàctic: característiques.
  - 6.5 Televisió i educació.

AVALUACIÓ:

Contínua a través de l'assistència activa i interessada i de la demostració dels coneixements especificats. A més, s'hauran de realitzar exercicis específics per a cada un dels blocs que figuren en el programa. La nota final serà la mitjana de totes les notes obtingudes a partir de l'aprovació dels exercicis de cada bloc.

El Bloc 1 constarà d'una prova escrita sobre la música en la societat i la cultura, i una prova sobre la pràctica musical. El Bloc 2 s'avaluarà a partir de la presentació de les propostes i dels exercicis gràfics corresponents. El Bloc 3 constarà d'un treball i d'una prova final.

Bloc 1. Música:

- Blacking, J., *Fins a quin punt l'home és music?*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
Busqué, M., *Violet Sant Pere i Violet Sant Pau*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981.
Busqué, M.; Pujol, A., *Ximic*. Berga: Amalgama, 1996.
De Candé, R., *Diccionari de la Música*. Barcelona: Ed. 62, 1967.
Maideu, J., *Assaig. Cançons i exercicis*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Maideu, J., *Llibre de cançons. Crestomatia de cançons tradicionals catalanes*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Willems, E., *El valor humano de la educación musical*. Barcelona-Buenos Aires: Paidós, 1981.

Bloc 2. Plàstica:

- Argan, G.C., *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.
Dondis, D.A., *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Fabris, G., *Color (proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Ediciones Don Bosco, 1979.
Maltese, C., *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.
Munari, B., *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Panofsky, E., *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
Pedrola, A., *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
Rudolf, A., *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.

Bloc 3. Audiovisual:

- Aparici, R.; Garcia, A.; Valdívia, M., *La imagen*. Madrid: UNED, 1992.
Ferrés, J., *Televisión y educación*. Barcelona: Paidós, 1996.
Ferrés, J.; Batolomé, A.R., *El vídeo, enseñar vídeo, enseñar con el vídeo*. Barcelona: Gustavo Gili, 1991.
Fontcuberta, J., *Fotografía: conceptos y procedimientos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Gubern, R., *La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea*, 2a ed. Barcelona: Gustavo Gili, 1992.
Martínez Abadía, J., *Introducción a la tecnología audiovisual. Televisión, vídeo, radio*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1992.
Pérez, M., *Diccionario de los medios audiovisuales*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
Roda, F.; Beltran, R., *Información y comunicación, los medios y su aplicación didáctica*. Barcelona: Gustavo Gili, 1998.
Romaguera, J., et al., *El cinema a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
Soler, L., *La televisión, una metodología para su aprendizaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.

Desenvolupament de les Habilitats Lingüístiques i la seva Didàctica

Didàctica de la Llengua i la Literatura

PROFESSORS: Francesc CODINA i VALLS
Teresa PUNTÍ i JUBANY
Josep TIÓ i CASACUBERTA

Anual. 12 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són, d'una banda, dotar els estudiants dels elements teòrics mínims que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat de les habilitats lingüístiques i del sistema de la llengua i, d'una altra banda, proporcionar-los criteris i estratègies adequats per als seu ensenyament-aprenentatge a l'escola.

CONTINGUTS:

A. *Escola i aprenentatges lingüístics.*

1. Societat, llengua i escola. Multilingüisme i situacions de llengües en contacte. La variació lingüística: varietats associades als usos (registres) als usuaris (dialectes).
2. El paper de l'escola en relació a l'adquisició de les llengües i de la varietat comuna o estàndard. La norma lingüística. El contrast català-castellà. La interferència. Anàlisi d'errors.
3. L'ensenyament del català i en català: visió històrica.
4. Bases psicolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i acadèmic de la L1 i de la L2; l'educació bilingüe i la immersió lingüística.

B. *L'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:*

1. La programació general de l'àrea de llengua (català, castellà i llengües estrangeres) segons l'ordenació curricular:
  - 1.1 Els eixos del treball de llengua: ús i comunicació i treball sistemàtic.
    - 1.1.1 Les habilitats lingüístiques en el treball d'ús i comunicació.
    - 1.1.2 La gramàtica, el lèxic, la fonètica i l'ortografia en el bloc del treball sistemàtic.
  2. Tècniques i recursos per al treball de llengua a l'escola:
    - 2.1 Punts de partida per al treball de llengua: textos, imatges, jocs, situacions comunicatives, etc.
    - 2.2 Els diferents tipus d'activitats: d'aprenentatge i d'avaluació, orals i escrites, perceptives i productives, obertes i tancades, inductives i deductives, individuals i col·lectives. Seqüències didàctiques, projectes i tallers.
    - 2.3 Les eines bàsiques per al mestre: el folklore, els repertoris de recursos orals i escrits, els aparells audiovisuals i informàtics, els llibres de text, les gramàtiques, els diccionaris i els vocabularis, les revistes especialitzades, etc.
3. El text en l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:
  - 3.1 El text com a unitat de comunicació. Les propietats del text: adequació, cohesió i coherència.
  - 3.2 La diversitat textual: tipologies textuais, classificació dels textos segons el canal, l'àmbit d'ús, etc.
  - 3.3 Característiques de la llengua oral i de la llengua escrita.
  - 3.4 Anàlisi de produccions orals i escrites.

C. *Les habilitats lingüístiques:*

1. Les habilitats perceptives:
  - 1.1 La comprensió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.

- 1.2 El procés lector i les habilitats implicades en la lectura.
  - 1.2.1 La comprensió lectora. El text literari.
  - 1.2.2 El treball de lectura a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
2. Les habilitats productives:
  - 2.1 L'expressió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
  - 2.2 El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.
    - 2.2.1 La composició escrita.
    - 2.2.2 El treball d'expressió escrita a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
3. La integració del treball sistemàtic (gramàtica, lèxic, fonètica i ortografia) en el treball de lectura i de l'escriptura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà, d'una banda, en un treball de recerca, i de l'altra, en la valoració de les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs i de les proves parcials que s'acordin, les quals poden ser recuperades en un examen final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Apartat A)

Actes del 2n simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants, 2 vols. Vic: Eumo Editorial, 1991-1992.

Artigal, J.M. *La immersió a Catalunya*, Vic: Eumo Editorial, 1989.

Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Edicions 3 i 4, 1997.

Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.

López del Castillo, L. *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*, Barcelona: Laia, 1976.

Payrató, L. *Català col·loquial*. València: Universitat de València, 1996.

Payrató, L. *La interferència lingüística. Comentari i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial Edicions catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985.

Tió, J. *L'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1981.

Vila, I. (coord.). *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Ediuoc/Proa, 1998.

Apartat B)

Bassols, M. i Torrent, A. *Models textuais*. Vic: Eumo Editorial, 1996.

Camps, A. (ed.). *Text i ensenyament*. Barcelona: Barcanova, 1990.

Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.

Castellà, J.M. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1992.

Codina, F.; Coromina, E.; Fargas, A.; Fornols, J. *Llengua i comunicació 3/4*. Vic: Eumo Editorial, 1997.

Coromina, E.; Casacuberta, X.; Quintana, D. *El treball de recerca*. Vic: Eumo Editorial, 2000.

Cuenca, M.J. *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*. València: Tàndem, 1992.

Disseny curricular. Ensenyament Primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.

Tusón, J. *L'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1996.

Apartat C)

Camps, A. et al. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.

Camps, A. *L'ensenyament de la composició escrita*. Barcelona: Barcanova, 1994.

Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1985.

Cassany, D. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2000.

Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1993.

Cassany, D. *La correcció del treball escrit*. Vic: Eumo Editorial, 1989.

- Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
 Cassany, D. *Reparar l'escriptura*. Barcelona: Graó, 1993.
 Colomer, T (ed.) *Ajudar a llegir*. Barcelona: Barcanova, 1992.
 Colomer, T; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
 Díaz, E i altres. *Llegir, comprendre i aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
 Jolibert, J. *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
 López del Castillo, L. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
 Ruai, J. *El català en fitxes/1. Fonètica i ortografia*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
 Ruai, J. *El català en fitxes/2. Morfologia i sintaxi*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
 Ruai, J. *El català en fitxes/3. Lèxic i estilística*. Moià: Ed. de l'autor, 1989.
 Serafini, M.T. *Cómo se escribe*. Barcelona: Paidós, 1996.
 Serafini, M.T. *Cómo se estudia*. Barcelona: Paidós, 1991.
 Solé, I. *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.

Recursos

- Bassa, R. et al. *Diccimots. El diccionari a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
 Bassa, R. et al. *Lexijocs. El lèxic a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
 Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1996.
 Badia, D., Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
 Bigas, M.; Camps, A.; Milian, M. *Jocs de llenguatge. Jocs d'expressió (2)*. Barcelona: Teide, 1985.
 Sunyol, V. *Màquines per a escriure*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Publicacions periòdiques

- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura
 COM ensenyar català als adults
 Escola Catalana
 Guix
 Llengua i ús
 Pratiques
 Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

PROFESSORAT: Eulàlia COLLELLDEMONT PUJADAS

Quadrimestral; 6 crèdits.

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació es pretén formar els estudiants de Mestre en el coneixement dels corrents educatius més rellevants que han sorgit al llarg de l'època contemporània, així com en l'aplicació que han tingut fins als nostres dies a través de les institucions educatives i els seus agents.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació.

1. Concepte d'educació.
  - 1.1. Educació, socialització, educabilitat, ensenyament-aprenentatge.
  - 1.2. Els components d'una proposta educativa.

Bloc II: Evolució de la pedagogia contemporània.

2. Els antecedents de la pedagogia contemporània.
  - 2.1. El naturalisme.
  - 2.2. El positivisme.
  - 2.3. L'idealisme.
3. Els corrents pedagògics contemporanis.
  - 3.1. L'experimentació i la pedagogia activa.
  - 3.2. La pedagogia com a ciència de l'esperit.
  - 3.3. La pedagogia socialista i marxista.
  - 3.4. Les pedagogies antiautoritàries.
  - 3.5. El moviment de la desescolarització.
4. Les perspectives educatives del segle XXI.
  - 4.1. L'educació i la crisi de la modernitat.
  - 4.2. Les noves tendències pedagògiques. La presència de la pedagogia crítica, l'ecologisme i el pacifisme en les propostes educatives actuals.
  - 4.3. L'educació en la societat de la informació. L'educació permanent.

Bloc III: Les institucions educatives, abir i avui.

5. La institució escolar.
  - 5.1. El desenvolupament dels sistemes educatius.
  - 5.2. La construcció social de l'espai i el temps escolars.
6. Els subjectes de l'educació.
  - 6.1. La infància a l'època contemporània.
  - 6.2. La formació dels mestres.
  - 6.3. El paper de la comunitat educativa.
7. La construcció del coneixement escolar.
  - 7.2. L'educació intel·lectual.
  - 7.3. L'educació ètica.
  - 7.4. L'educació estètica.
  - 7.5. L'educació física.
8. L'educació fora de l'escola.

8.2. La família i els altres agents de socialització.

8.3. La ciutat educativa.

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

a) Sessions de treball:

Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries. És imprescindible l'assistència a classe per a seguir correctament el desenvolupament del programa de l'assignatura.

b) Treballs individuals:

1) Lectura i comentari individual d'un llibre a escollir entre els que es proposen a la bibliografia com a llibres de lectura.

2) Redacció d'un assaig (6-8 pàgs.) sobre algun dels temes treballats a classe.

c) Comentaris de text i activitats de classe: Durant el quadrimestre es realitzaran activitats orals i escrites i comentaris de text que seran avaluats de forma individual.

d) Horari de tutories i consulta:

És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. Es recomana mantenir almenys una entrevista o consulta per a cada un dels dos treballs de curs: manca de bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball...

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Comentaris de text, activitats i participació a la classe.....	3
-Treball escrit sobre la lectura d'un llibre	3
-Assaig	4
Total....	10

La suma només es farà quan els tres apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

El dia fixat per a l'assignatura en el calendari oficial d'exàmens caldrà presentar-se obligatòriament per mantenir una entrevista individual amb el professor.

BIBLIOGRAFIA:

a) Llibres de lectura:

Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic: Eumo Editorial, 1995.

Ferrer i Guàrdia, F. *L'escola moderna*. Vic: Eumo Editorial, 1990.

Ferrière, A. *L'autonomia dels escolars*. Vic: Eumo Editorial, 1997.

Freinet, C. *Per l'escola del poble*. Vic: Eumo Editorial, 1995.

Freire, P. *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo Editorial, 1987.

Kant, I. *Sobre Pedagogia*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Korczak, J. *Com estimar l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1999.

Locke, J. *Pensaments sobre l'educació*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Makarenko, A. *Poema pedagògic*. Madrid: Akal, 1985.

Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.

Montessori, M. *La descoberta de l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1987.

Neill, A.S. *Summerhill*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

Postman, N. *Fi de l'educació*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
 Reimer, E. *La escuela ha muerto*. Barcelona: Guadarrama, 1981.
 Trilla, J. *Aprender, lo que se dice aprender... Una teoría alfabética de la educación*. Barcelona: Octaedro, 1998.
 Xirau, J. *Pedagogía i vida*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
 Alumnes de l'escola de Barbiana. *Carta a una mestra*. Vic: Eumo Editorial, 1998.

b) *Llibres de consulta:*

Avanzini, G. *La pedagogía del siglo XX*. Madrid: Narcea, 1987.
 Borrás, J.M. (dir.). *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*. Madrid: Min. Trabajo y Asuntos sociales, 1996.
 Bowen, J. *Historia de la Educación Occidental*. 3 volums. Barcelona: Herder, 1985.
 Capitán Díaz, A. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa*. 2 volums. Madrid: Dykinson, 1984/1986.
 Castells, M. *La era de la información*. 3 volums. Madrid: Alianza, 1996.
 Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.
 Colom, A.J. i altres. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
 De Puellas, M. *Educación e ideología en la España contemporánea*. Madrid: Tecnos, 1999.
 Delgado, B. (dir.). *Historia de la Educación en España y América*. 3 volums. Madrid: SM, 1992/1994.
 Dávila, P. *La honrada medianía. Génesis y formación del magisterio español*. Barcelona: PPU, 1994.
 Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
 Delors, J. (dir.). *Educación: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
 Echeverría, J. *Los señores del aire: Telépolis y el tercer entorno*. Barcelona: Destino, 1999.
 Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
 Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogos: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
 Juif, P.; Legrand, L. *Grandes orientaciones de la pedagogía contemporánea*. Madrid: Narcea, 1988.
 Lévy, P. *La cibercultura, el segon diluvi?* Barcelona: Proa/ Universitat Oberta de Catalunya, 1998.
 Lozano, C. *La educación en los siglos XIX y XX*. Madrid: Síntesis, 1994.
 Meirieu, Ph. *La escuela, modo de empleo. De los "métodos activos" a la pedagogía diferenciada*. Barcelona: Octaedro, 1997.
 Navarro, R. *La escuela y el maestro en la España contemporánea (1810-1939)*. Barcelona: Textos Universitarios "Sant Jordi", 1998.
 Puig, J.M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.
 Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
 Trilla, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.
 Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
 Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
 Viñao, A. *Innovación pedagógica y racionalidad científica*. Madrid: Akal, 1990.
 Viñao, A. *Tiempos escolares, tiempos sociales*. Barcelona: Ariel, 1998.

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

PROFESSORA: Marta MARIMON i MARTÍ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura troncal Fonaments Informàtics i Audiovisuals desplega en el marc del pla d'estudis de la formació de mestre un conjunt d'actuacions de formació en informàtica educativa amb la finalitat de:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació en la societat actual i especialment en l'àmbit educatiu.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, bases de dades, full de càlcul).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Conèixer les principals propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la tecnologia de la informació i de la comunicació a l'escola i analitzar-ne els diversos àmbits d'utilització.
5. Potenciar la capacitat dels estudiants d'integrar curricularment la tecnologia de la informació i de la comunicació, a partir de la seva consideració com a eix transversal.
6. Dissenyar activitats d'aprenentatge en les quals s'utilitzin noves tecnologies.
7. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. La Tecnologia de la Informació i de la Comunicació a la societat:
  - 1.1 Impacte de la TIC a la societat actual.
  - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
  - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
    - 1.3.1 El processador de textos.
    - 1.3.2 El full de càlcul.
    - 1.3.3 La base de dades.
    - 1.3.4 L'editor gràfic.
    - 1.3.5 La telemàtica.
2. La Tecnologia de la Informació a l'educació:
  - 2.1 Propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la TI a l'escola.
    - 2.1.1 Marc normatiu i repercussions curriculars.
    - 2.1.2 Projectes desenvolupats.
  - 2.2 La TI al centre: àmbits d'utilització.
    - 2.2.1 Com a recurs administratiu.
    - 2.2.2 Dins del procés d'ensenyament i aprenentatge:
      - a) Com a objecte d'estudi.
      - b) Com a recurs per a l'aprenentatge:
      - c) Repercussions en els projectes de centre.
  - 2.3 La TI a l'aula:
    - 2.3.1 Característiques principals dels entorns d'aprenentatge amb ordinador.
    - 2.3.2 Possibilitats educatives dels programes informàtics a les diferents àrees curriculars.
    - 2.3.3 L'ordinador al servei de l'educació especial.
    - 2.3.4 Creació d'un entorn d'aprenentatge amb ordinador.
  - 2.4 La formació del professorat en la TI: formació inicial i permanent.

AVALUACIÓ:

Per aprovar l'assignatura caldrà superar una prova individual que es farà al final del quadrimestre.

BIBLIOGRAFIA:

- Monogràfic: "Nuevas Tecnologías y Educación Especial". *Comunicación y Pedagogía*, 1998, núm. 150.
- Monogràfic: "L'escola i la societat de la informació". *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p. 19-38.
- Bartolomé, Antonio R. "Los ordenadores en la enseñanza están cambiando". *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 5-9.
- Bornas, Xavier i altres "Noves tecnologies i atenció a la diversitat". *Suports*, 1998, vol. 2, núm. 2, p. 4-12.
- Cebrián, Juan Luís. "La societat de la informació i el coneixement. Els reptes de l'educació". *Barcelona Educació*, 1999, núm. 4, p. 12-13.
- Dalmau, Saül. "L'ús dels mitjans informàtics a l'escola primària". *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p. 28-31.
- Ferrés, Joan.; MARQUÈS, Pere. (coords.) *Comunicación educativa y nuevas tecnologías*. Barcelona: Praxis, 1996.
- Gallego, Domingo J.; ALONSO, Catalina M.; CANTÓN, Isabel. (coords.) *Integración curricular de los recursos tecnológicos*. Barcelona: Oikos-Tau, 1996.
- Grané, M. "¿Informática infantil? ¿Por qué un ordenador en infantil?" *Aula de Innovación Educativa*, 1998, núm. 67, p. 9-12.
- Martí, Eduardo. *Aprender con ordenadores en la escuela*. Barcelona: ICE-Universitat de Barcelona/Horsori, 1992.
- Moral, José Manuel.; et al. "Sistemas Multimedia en la Enseñanza". *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 19-23.
- Moreno, Montserrat. "Manuel Castells. Retos educativos en la era de la información". *Cuadernos de Pedagogía*, 1998, núm. 271, p. 81-85.
- Navarro, Eulàlia. "Análisis de productos multimedia educativos". *Comunicación y Pedagogía*, 1999, núm. 157, p. 36-39.
- Poole, Bernard, J. *Tecnología Educativa*. Madrid: McGraw Hill, 1999.
- Quintana, Jordi. "La dulce tecnología". *Novática*, 1995, núm. 117, p. 3-5.
- Quintana, Jordi. "Multimèdia: què i per a què", *Guix*, 1997, núm. 233, p. 5-8.
- San José, Carlos. (coord.) *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. (coord.) *Para una tecnología educativa*. Barcelona, Horsori, 1994.
- Squires, David; Mcdougall, Anne. *Cómo elegir y utilizar software educativo*. Madrid: Morata, 1997.

WEBS RECOMANADES:

- Programa d'Informàtica Educativa (PIE)*: <http://www.xtec.es>
- Ministerio de Educación y Cultura, Programa de Nuevas Tecnologías de la Información y de la Comunicación (PNTIC)*: <http://www.pntic.see.mec.es>
- Ajuntament de Barcelona. Institut d'Educació (IMEB)*: <http://www.bcn.es/IMEB>
- Unesco*: <http://www.unesco.org>
- Pangea, Rosa Sensat*: <http://www.pangea.org>
- Revista Mitjans*: <http://www.bcn.es/tjussana/mitjans>
- Intercambiar información y experiencias en educación especial*:
<http://guindo.pntic.mec.es/~gherrero/nec.htm>
- Aula Virtual - Recursos Educativos para Maestros y Profesores*: <http://www.nalejandria.com/>
- Redinet, sistema documental automatitzat centrat en la informació educativa*: <http://www.mec.es/redinet/>
- Base de dades de recursos educatius*: <http://www.telar.org/sala4.htm>
- Hiperespinal. Tecnologies i Educació*: <http://www.pangea.org/org/espinal/>

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

PROFESSORS: Josep CASANOVAS I PRAT
Jacint TORRENTS I BUXÓ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura proposa tractar el medi de manera interdisciplinària, tractant alguns dels principals elements temporals, espacials, materials, biològics i humans que formen part del medi. Es tracta que l'estudiant assoleixi un domini ampli sobre els principals aspectes que formen part del medi, d'una banda perquè tingui un bon domini dels temes que es tracten a l'escola en les àrees de socials i naturals, i d'altra banda perquè assoleixi un coneixement cultural suficient per poder desenvolupar la professió de mestre. Els temes a tractar s'exemplificaran en l'àmbit català, perquè és el medi més proper als estudiants, però tenint en compte que forma part d'un conjunt més ampli.

CONTINGUTS

1. El coneixement del medi.
  - 1.1. El medi com a sistema.
  - 1.2. La ciència en l'estudi del medi.
  - 1.3. El coneixement del medi a l'escola.
2. L'espai i temps.
  - 2.1. La construcció social de l'espai i el temps.
  - 2.2. Unitats de mesura del temps
  - 2.3. El temps històric i social.
  - 2.4. La percepció de l'espai.
  - 2.5. La representació cartogràfica.
3. Matèria i Vida.
  - 3.1. Origen i organització de l'Univers.
  - 3.2. La Terra.
  - 3.3. Materials i energia.
  - 3.4. Sistemes vius.
4. Societat i Cultura.
  - 4.1. Evolució humana i tecnologia.
  - 4.2. La població.
  - 4.3. Les activitats humanes.
  - 4.4. L'organització política.
5. Estudiem el medi.

METODOLOGIA:

L'assignatura es basarà en treballar el programa a partir de les explicacions del professor i la participació dels estudiants en diverses activitats didàctiques a l'aula, també es faran dues sortides fora de l'aula. Caldrà realitzar lectures obligatòries i altres activitats.

AVALUACIÓ:

Una prova escrita (60%). Un dossier d'avaluació sobre els diferents apartats del temari (20%). Un treball de curs (20%).

BIBLIOGRAFIA:

- Anguita, F. *Origen e historia de la Tierra*. Madrid: Rueda, 1988.
- Benejam, P.; Pagès, J. (coord.) *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1998.
- Biosfera*. Vol 1 a 11. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1993-1998.
- Bolós, M. de (dir.) *Manual de ciencia del paisaje*. Barcelona: Masson, 1992.
- Calaf, R. *Didáctica de las ciencias sociales didáctica de la historia*. Vilassar: Oikos-tau, 1994.
- Calaf, R i altres *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.
- Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1998.
- Cavalli-Sforza, L.G. *Qui som. Història de la diversitat humana*. Barcelona: ICEM. 1994.
- Claxton, G. *Educar mentes curiosas. El reto de la ciencia en la escuela*. Madrid: Visor, 1994.
- Cloud, P. *El cosmos, la Tierra y el hombre: Breve història del Universo*. Madrid: Alianza, 1981.
- Coneixement del medi natural. Actualització científica*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Coneixement del medi natural. Propostes didàctiques*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Ferreres, E.; Llorens, J. *Història de Catalunya*. Barcelona: Grup Promotor, 1989.
- Folch, R. *La vegetació dels Països Catalans*. Barcelona: Ketres. 1981.
- García Ruiz, A.L. (coord) *Didáctica de las ciencias sociales en la educación primaria*. Sevilla: Algaida Editores, 1993.
- Harlen, W. *Enseñanza y aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Morata. 1998.
- Hernández, F.X. *Història de Catalunya. Història i memòria*. Barcelona: Pòrtic, 1998.
- Història Natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1986-1992.
- Lacoste, Y.; Ghirardi, R. *Geografía general física y humana*. Vilassar: Oikos-tau, 1983.
- Lovelock, J. *Las edades de Gaia. Una biografía de nuestro planeta vivo*. Tusquets. 1995
- Panareda, J.M. *Resum de geografia física de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Panareda, J.M. *Resum de geografia humana de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1997.
- Reeves, H. i altres. *La història més bella del món*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Symposium de didáctica de las ciencias sociales*. 10è. Logroño: Universidad de la Rioja, 1999.
- Trepat, C.A. *Procedimientos en historia. Un punto de vista didáctico*. Barcelona: Graó, 1995.
- Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilló, T. *Didáctica de les ciències naturals*. Biologia. Barcelona: Edicions UB, 1999.

Matemàtiques i la seva Didàctica

PROFESSOR: Pau CASAÑAS i XURIACH.

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

- 1.- Aconseguir de l'estudiant un coneixement del disseny curricular de Matemàtiques d'Educació Infantil i de Primària i, al mateix temps un domini dels continguts bàsics que la integren.
- 2.- Aprofundir en el significat actual de l'educació matemàtica i en alguna línia d'innovació en aquest sentit.
- 3.- Contemplar les nocions bàsiques de didàctica de les Matemàtiques en relació amb la pròpia especialitat.

CONTINGUTS :

1.- L'educació matemàtica

- 1.1. Aspectes definitoris de l'aprenentatge de les Matemàtiques.
- 1.2. El seu paper en l'educació dels nens i nenes de 2 a 12 anys.
- 1.3. Estructura i característiques del disseny curricular a Educació Infantil i Primària.
- 1.4. Criteris metodològics generals i criteris segons les edats.
- 1.5. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.

2.- La Lògica a l'escola

- 2.1. Diferents tipus d'activitats, amb material i amb simbologia escrita. Exercicis directes i inversos.
- 2.2. Les relacions. Tipus de relacions i treball segons edats.
- 2.3. Les agrupacions. Jocs "del sí i del no" amb una i amb dues qualitats.
- 2.4. Les transformacions o canvis de qualitats.
- 2.5. Paral·lelisme entre els exercicis de lògica amb qualitats i altres de similars amb quantitats.

3.- Nombres i operacions

- 3.1. Gènesi del concepte de nombre en els nens.
- 3.2. Relacions entre nombres.
- 3.3. Tres aspectes en la didàctica de les operacions: lògic, funcional i tècnic. Iniciació a les operacions de suma i de resta.
- 3.4. La base decimal de numeració. Lectura i escriptura de números. Valor posicional de les xifres.
- 3.5. Material manipulable, càlcul mental i ús de la calculadora.
- 3.6. Ampliació del camp de coneixement dels nombres. Procés a seguir per part dels alumnes.
- 3.7. Operacions de multiplicar i dividir. Introducció dels nombres fraccionaris.
- 3.8. Nombres decimals. La seva naturalesa. Operacions amb decimals.
- 3.9. Quadrats, cubs i noció d'arrel quadrada. Potències en general.
- 3.10. Múltiples i divisors.

4.- Problemes

- 4.1. Què entenem per situacions problemàtiques.
- 4.2. Tipologies de problemes.
- 4.3. Continguts procedimentals que es treballen en els problemes
- 4.4. Trets comuns entre jocs i problemes.

5.- Geometria

- 5.1. El paper de la Geometria en el coneixement de l'espai. Aspectes que es treballen.
- 5.2. Procés dels nens i nenes en l'aprenentatge de la Geometria, segons edats.

- 5.3. Diferents tipus de propietats geomètriques: topològiques, projectives i mètriques
  - 5.4. Relacions de posició per criteris topològics, de direcció i de coordenades.
  - 5.5. Estudi i classificacions de figures i cossos geomètrics.
  - 5.6. Iniciació a les transformacions geomètriques i la seva aplicació a l'estudi de figures i cossos.
- 6.-Magnitud i Mesura
- 6.1. Diferents etapes en l'aprenentatge de les mesures.
  - 6.2. La mesura com a pràctica. Noció d'unitat. Diferents unitats emprades.
  - 6.3. Ús dels instruments de mesura.
  - 6.4. Diferents magnituds de les quals es treballa la mesura a l'escola.
- 7.- Estadística i Probabilitat.
- 7.1. Diferents passos en la pràctica de l'estadística a l'escola: recollida de dades; anàlisi i interpretació de les dades; representació per gràfics (diversos tipus).
  - 7.2. Introducció dels paràmetres estadístics elementals.
  - 7.3. Alguns experiments aleatoris. Noció d'atzar.

METODOLOGIA:

La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics que es contemplaran seqüencialment durant el quadrimestre corresponent. Cada bloc es treballarà en tres fases:

- Aprofundiment teòric de la matèria.
- Anàlisi de procediments, conceptes i actituds que cal treballar a l'escola amb els nens i nenes, així com dels objectius a aconseguir.
- Orientacions didàctiques per als futurs mestres.

Es combinaran les exposicions del professor, amb la preparació d'activitats d'aula per part dels estudiants, la posada en comú de recerques i programacions elaborades individualment o en petits grups, i altres activitats pràctiques que el professor pugui organitzar.

AVALUACIÓ:

1. Es farà una prova parcial que servirà per a alliberar matèria i per configurar la nota final, i una prova final.
2. Es farà un treball que comptarà per a la qualificació final.
3. El treball serà majoritàriament realitzat a la classe i en horari de classe.
4. L'assistència a classe comptarà també en l'avaluació final.
5. La participació a alguna activitat didàctica que pugui sorgir durant el curs també comptarà en l'avaluació.

BIBLIOGRAFIA:

Llibres

- Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó, 1995
- Autors diversos. *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació, 2000.
- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1988.
- Bermejo, V. *El niño y la aritmética*. Barcelona: Paidós, 1990.
- Bolt, B. *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor, 1988.
- Canals, M.A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Canals, M.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola. I. Parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Canals, M.A. *Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys*. Barcelona: Rosa Sensat, 2000.
- Cascallana, M.T. *Iniciación a la matemática. Materiales y recursos*. Madrid: Santillana, 1988.
- Castelnuovo, E. *La geometría*. Barcelona: Ketres, 1981.
- Castro, E. i Rico, L. *Números y operaciones. Fundamentos para una aritmética escolar*. Madrid: Síntesis,

1987.

- Codina, R., Enfedaque, J.; Mumbrú, P. i Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Vic: Eumo Editorial /Publicacions de la UB / Publicacions de la UAB, 1992.
- Corbalán, F. *La matemàtica aplicada a la vida quotidiana*. Barcelona: Graó, 1995.
- Dienes, Z.P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972
- Esteve, E. et al. *Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Fisher, R. i Vince, A. *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Freinet, C. i Beaugrand, M. *L'ensenyament del càlcul*. Barcelona: Laia, 1977.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Infantil*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Giménez, J. i Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Kamii, C. *El número en la educación preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1984.
- Kamii, C. *El niño reinventa la aritmética I*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1982.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética II*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1992.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética III*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1995.
- Piaget J. i Szeminska. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1982
- Piaget; j. i Inhelder, B. *El desarrollo de las cantidades en el niño*. Barcelona: Nova Terra, 1971.

Revistes

- *Biaix*, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya, 1992.
- "Didàctica de les Matemàtiques i les Ciències", *Educar: Revista del Departament de Pedagogia i Didàctica*. Vol. 17, 1990.
- *L'Escaire: revista de didàctica de les Matemàtiques*. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979.
- *Suma: revista sobre la enseñanza y aprendizaje de las matemáticas*. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988.
- *Uno: revista de didáctica de las matemáticas*. Barcelona: Graó Educación, 1994.

Assignatures obligatòries de primer curs (Pla 1992)

La Matemàtica i la seva Didàctica

Anual. 6 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

És una assignatura que es proposa compaginar la consolidació de les nocions fonamentals de Matemàtiques amb els primers plantejaments del seu aprenentatge a l'Escola Infantil.

OBJECTIUS:

1. Comprendre el paper de les Matemàtiques a l'Educació Infantil com a eina per al desenvolupament del pensament logicomatemàtic, com a llenguatge per a l'expressió d'aspectes estructurals i numèrics de la realitat i també com a base per a l'adquisició de la noció de quantitat.
2. Conèixer recursos i preparar activitats, adequant-los per a treballar a l'aula, segons les edats.

CONTINGUTS:

1. Les Matemàtiques i el joc a Parvulari:
  - 1.1. Ensenyar Matemàtiques avui, a partir del joc i de les situacions de la vida quotidiana.
  - 1.2. El joc simbòlic i espontani. Procediments matemàtics.
  - 1.3. Els jocs organitzats (amb normes) i la construcció del pensament matemàtic en els nens de Parvulari.
  - 1.4. Els jocs i l'adquisició d'actituds obertes enfront de situacions noves.
  - 1.5. El joc i l'atenció a la diversitat a l'aula.
2. Jocs lògics i procediments matemàtics al Parvulari:
  - 2.1. Les relacions:

Treball mental a partir de l'acció del nen sobre els objectes.
Importància del material. Materials naturals i estructurals. Material Montessori. Materials lògics.
Aparellaments, classificacions, seriacions i ordenacions a l'etapa infantil.
Jocs dels "missatges", expressats amb fletxes.
  - 2.2. Agrupacions i definició.

Treball d'agrupar i definir, a partir d'activitats lúdiques i de moviment.
Jocs "del SÍ i del NO", amb una qualitat o condició comuna, per afirmació i negació. Jocs amb dues qualitats.
  - 2.3. Canvis de qualitats.

La importància dels exercicis inversos.
Jocs de "màquines" amb material lògic.
Preparació per a la posterior compensació dels aspectes lògics de les operacions.
3. Construcció de la noció de quantitat (de 2 a 7 anys):
  - 3.1. Primeres quantificacions:

Observació i expressió de situacions numèriques de la vida quotidiana.
Relacions entre quantitats.
Coneixement dels nombres a partir de l'entorn i a partir del món mític.
Els nombres en els contes, les dites populars i les cançons.
  - 3.2. Aprenentatge dels nombres i les xifres:

L'habilitat de comptar d'un en un, segons les edats.

- La sèrie numèrica fins al 10.
 Paper del material (unitats soltes) en la comprensió i la imaginació dels nombres.
- 3.3. L'adquisició de la noció de quantitat:
 Procés mental dels nens segons edats.
 Activitats que serveixen per a estimular-lo: seriacions, correspondències i relacions entre conjunts.
 La noció de quantitat i el pas de l'etapa infantil a la de primària.
- 3.4. Operacions o canvis de quantitats:
 Activitats d'afegir, treure, descompondre, repartir, etc. com a preparació per a l'aprenentatge posterior de les operacions numèriques.
 Paper del material i de l'estimació de resultat en aquestes primeres operacions. Les bases per al càlcul mental.
 Els jocs de vendre. Altres jocs amb quantitats.
- 3.5. Criteris bàsics per al càlcul segons la reforma.
 Prioritat de càlcul mental. Dificultats i estratègies. Ús de la calculadora.
- 3.6. Iniciació a la numeració decimal. Valor posicional de les xifres fins a 1000.
- 3.7. Didàctica de les operacions de suma, resta. Aspectes lògics i mecànics. Introducció a la simbologia matemàtica.
- 3.8. L'ús del material en el càlcul. L'experimentació.
- 3.9. Els nombres i l'entorn. Iniciació a l'estadística.

AVALUACIÓ:

Després de cada bloc del programa hi haurà una avaluació, que podrà ser un examen parcial o un treball. A les classes hi haurà una part d'exposició i de discussió de la matèria, i una part de treball pràctic en grups, que consistirà en la preparació d'activitats d'aula i en la discussió d'aquestes activitats. Dels 6 crèdits de l'assignatura, se'n dedicarà 1 a la confecció d'un treball que serà qualificat individualment.

BIBLIOGRAFIA:

- Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Gicó, 1995.
- Baroody, A. J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1988.
- Bassedes, E. i altres. *Juguem, comptem (de 4 a 8 anys)*, Barcelona: Quaderns Rosa Sensat, 44, 1991.
- Boule, F. *Manipular, organizar, representar. Iniciación a las Matemáticas*. Madrid: Narcea, 19.
- Canals, M. A. *Per una Didàctica de la matemàtica a l'escola i parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Currículum Educació Infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1992.
- Dienes, Z. P. *Quadern del Zoo. Els gats i els gossos*. Barcelona: Teide, 1972.
- Dienes, Z. P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972.
- Equip de l'Escola Bressol Nenes i Nens. *La lògica matemàtica a l'escola bressol*. Barcelona: Rosa Sensat, 1996.
- Kamii, C. *El número en la educación Preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1984.
- Kamii, C. *El niño reinventa la aritmética I*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1986.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética II*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1992.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética III*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1995.
- Kamii, C. i Devies, R. *La teoría de Piaget y la educación preescolar*. San Sebastián: Artezi, 1977.
- Mira, M. R. *Com fer viure la matemàtica a l'escola*. Barcelona: CEAC, 1987.

Taller d'Expressió Oral i Escrita

Quadrimestral. 3 crèdits.

OBJECTIUS:

L'objectiu del taller és millorar la capacitat d'expressió oral i escrita dels estudiants, tenint en compte les principals necessitats comunicatives dels futurs mestres en el marc educatiu i social.

CONTINGUTS:

1. Introducció: Text i context:

- 1.1. Usos lingüístics i situacions comunicatives.
- 1.2. Emissor, objectius, funcions i destinari/s del text.
- 1.3. Coherència i cohesió del text.
- 1.4. Text oral i text escrit.
- 1.5. Tipologia textual: característiques més rellevants dels diferents tipus de text.
- 1.6. El procés d'elaboració del text: la producció de les idees, la producció del text, les revisions.
- 1.7. Eficàcia del text: adequació, correcció i capacitat expressiva del llenguatge.

2. Pràctiques d'expressió oral i escrita:

2.1. Text descriptiu:

- Observació i anàlisi de models.
- Redacció de textos breus: descripcions de persones, llocs, objectes i processos.

2.2. Text narratiu:

- Observació i anàlisi de models.
- Redacció de textos breus: notícia, crònica, anècdota, acudit, nota biogràfica.
- Adaptació lingüística, estructural i argumental d'un conte tradicional a partir d'una versió clàssica.
- Activitat oral (individual): Creació i exposició oral d'un conte elaborat a partir d'alguna de les tècniques descrites per G. Rodari a *Gramàtica de la fantasia*.

2.3. Text expositiu:

- Observació i anàlisi de models.
- Redacció de textos breus: resum, definició, informe, recensió breu.
- Elaboració i redacció d'un treball acadèmic: recensió, comentari o estudi.
- Activitat oral (en grups): exposició de caràcter divulgatiu sobre un tema d'interès general, amb l'elaboració prèvia d'un guió-resum i de materials de suport (esquemes, gràfiques, il·lustracions, etc.).

2.4. Text argumentatiu:

- Observació i anàlisi de models.
- Redacció de textos breus: carta al director, escrits de queixa, protesta, petició o justificació.
- Redacció d'un text en forma d'article d'opinió sobre un tema polèmic o controvertit.
- Activitat oral (en grups): debats sobre temes polèmics.

2.5. Text instructiu:

- Observació i anàlisi de models.
- Redacció de textos breus: enunciats d'exercicis d'aprenentatge, recepta, guia, instruccions.
- Activitat oral (individual): Instruccions per a la realització d'un joc, una acció, un dibuix, etc.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

El treball consistirà en l'observació i en l'anàlisi de models representatius de diversos tipus de text, i en la realització d'exercicis i d'activitats d'expressió oral i escrita.

L'avaluació serà continuada i es basarà en la valoració progressiva de les diverses activitats realitzades al llarg del curs. Atès el caràcter de taller de l'assignatura, és indispensable la participació en el treball a l'aula i la realització de *totes* les pràctiques programades. Qualsevol exercici o treball amb problemes de normativa no podrà ser avaluat (el límit màxim d'errors tolerat és de deu, incloses les reiteracions d'un mateix error i amb independència de la llargada del text).

BIBLIOGRAFIA:

- Articles de didàctica de la llengua*. "La diversitat discursiva". Barcelona: abril de 1995.
- Auladell, J.; Figuerola, J. *Llançar-se a escriure*. Barcelona: Sírius, 1989.
- Azevedo, M. M. *La parla i el text*. Lleida: Pagès Editors, 1996.
- Badia, D.; Vila, M.; Vila, N. *Jocs de ploma. Propostes per a l'expressió escrita*. Barcelona: Graó, 1988.
- Badia, D., Vila, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Balcells, J. i Coromina, E. *Papers de comunicació*. Barcelona: Teide, 1989.
- Bassa, R. i altres. *Textual. Introducció a les tècniques de narració*. Mallorca: Moll, 1993.
- Camps, A. i altres. *Text i ensenyament*. Barcelona: Barcanova, 1990.
- Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
- Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. *Escriure (I, II, III)*. Barcelona: Cruïlla, 1989.
- Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. *44 exercicis per a un curs d'expressió escrita*. Barcelona: Graó, 1991.
- Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1987.
- Cassany, D. *Reparar l'escriptura: didàctica de la correcció de l'escrit*. Barcelona: ICE de la Universitat de Barcelona: Graó, 1993.
- Cassany, D. i altres. *Cop d'ull*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
- Castellà, J. M. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1993.
- Com ensenyar català als adults*, suplement núm. 8, octubre de 1991.
- Cor, M. Pilar. *Escriure bé*. Barcelona: Edicions 62, 1996.
- Coromina, E. *El 9 Nou: Manual de redacció i estil*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Coromina, E. *Pràctiques d'expressió i comunicació*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Coromina, E. *Explicar mots i fets*. Barcelona: Teide, 1988.
- Coromina, E. *Tècniques d'escriptura*. Barcelona: Teide, 1991.
- Cuadernos de Pedagogía*, n. 216, 1993.
- Díaz, E., Farro, M., Martí, F. *Llegir per a aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Guix*, n. 147, gener de 1990.
- Levinson, S. *Pragmàtica*. Barcelona: Teide, 1989.
- Macià, J. *Lliguem mots*. Barcelona: Teide, 1993.
- Mestres, J. M. i altres. *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Pou, R. i Vera Í. *Eines per escriure: taller de llengua I*. Barcelona: Octaedro, 1995.
- Pou, R. i Vera, Í. *Eines per escriure: taller de llengua II*. Barcelona: Octaedro, 1996.
- Rodari, G. *Exercicis de fantasia*. Barcelona: Columna, 1995.
- Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1995.
- Serafini, M. T. *Como redactar un tema*. Barcelona: Paidós, 1989.
- Serafini, M. T. *Como se escribe*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Soler, I. i Trilla, M. R. *Les línies del text: introducció a les tècniques narratives*. Barcelona: Editorial Empúries, 1989.
- Sunyol, V. *Màquines per a escriure*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Tusón, J. *Introducció a la lingüística*. Barcelona: Columna, 1994.

Assignatures obligatòries de segon curs (Pla 1992)

Llengua II

PROFESSORA: Maria Carme BERNAL i CREUS

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Oferir una visió general de l'organització dels continguts de llengua a l'escola bàsica, posant èmfasi en els que corresponen a l'etapa d'Educació infantil.
2. Familiaritzar l'estudiant amb les principals metodologies i enfocaments sobre l'aprenentatge de la llengua escrita i capacitar-lo per a l'aplicació correcta a l'escola d'aquells que actualment ajuden a fer progressar l'infant respectant el seu propi ritme de treball tot fent-lo participar en el propi procés d'aprenentatge.
3. Mostrar una visió general de quin hauria de ser el tractament de la llengua oral a l'escola infantil i fer conèixer amb profunditat la progressió lingüística oral dels infants de 0-6 anys.
4. Ajudar a valorar i elaborar materials didàctics adients als objectius de cada apartat de l'àrea de llengua. Incidir en la programació de continguts d'acord amb els criteris actuals especificats en el marc curricular base.
5. Fer conèixer les pautes d'observació i avaluació correctes aplicades a l'aprenentatge de la llengua oral i escrita de la primera etapa educativa que ajudin a entendre la progressió dels alumnes des de les seves capacitats.

CONTINGUT:

1. L'organització del currículum de l'etapa d'Educació Infantil:
  - 1.1. Organització dels continguts de llengua en el disseny curricular d'Educació Infantil i primària.
  - 1.2. L'àrea III: Intercomunicació i Llenguatges. Funcions del llenguatge verbal.
  - 1.3. La seqüenciació dels continguts de l'Àrea III (llenguatge verbal) a l'Educació Infantil.
2. Les habilitats de llengua oral a l'Educació Infantil i al Cicle Inicial:
  - 2.1. Relació text oral i text escrit. Trets específics i comuns.
  - 2.2. Característiques de la llengua oral a les primeres edats. La conversa infantil. Desenvolupament del llenguatge i escola.
  - 2.3. La comprensió oral: programació, metodologia, recursos i pautes d'observació-avaluació.
  - 2.4. L'expressió oral: programació, metodologia, recursos i pautes d'observació-avaluació.
  - 2.5. Didàctica de la llengua oral a les aules d'immersió.
3. Les habilitats de llengua escrita a l'Educació infantil i al Cicle inicial:
  - 3.1. Característiques generals de la llengua escrita.
  - 3.2. Principals metodologies i enfocaments de l'aprenentatge de la llengua escrita a l'escola.
  - 3.3. L'aprenentatge de la lectura:
    - 3.3.1. Evolució del procés lector i de les habilitats implicades en la lectura. Adquisició dels mecanismes bàsics i progressió de la comprensió. El text i la imatge en l'adquisició de la llengua escrita receptiva.
    - 3.3.2. El sistema fonològic de la llengua catalana: relació entre sons, fonemes i grafies: principals dificultats i grau de seguretat o inseguretat en la lectura. Criteris d'elocució i ortoèpia.
    - 3.3.3. El treball de lectura a Parvulari i Cicle Inicial: programació, metodologia i pautes d'observa-

ció-avaluació.

3.3.4. Principals dificultats de lectura.

3.4. L'aprenentatge de l'escriptura:

3.4.1. Evolució de la composició escrita i de les habilitats implicades en l'escriptura. Adquisició dels mecanismes bàsics i nivells d'aprenentatge.

3.4.2. El sistema fonològic de la llengua catalana: quadre de correspondències so-grafia: principals dificultats i grau de seguretat o inseguretat en l'escriptura.

3.4.3. Anàlisi de les produccions escrites de les primeres edats: principals errors d'ortografia natural i de narrativitat.

3.4.4. Aspectes evolutius de l'escriptura.

3.4.5. El treball d'escriptura a Parvulari i al Cicle Inicial: programació, metodologia i pautes d'observació-avaluació.

3.4.6. Principals dificultats d'escriptura.

3.5. La llengua escrita a les aules d'immersió.

METODOLOGIA:

El programa del curs es durà a terme procedint per informació de continguts. Els estudiants podran participar en cadascun dels apartats preparant exercicis, exposant lectures diverses, programant unitats didàctiques o aportant informació.

Caldrà la lectura de dos llibres monogràfics, el tema dels quals tindrà relació amb el contingut del programa.

Al llarg del curs els estudiants realitzaran dos treballs, les característiques dels quals es comentaran a l'inici de cada quadrimestre.

AVALUACIÓ:

Hi haurà tres proves parcials de continguts, dues en acabar el primer quadrimestre i l'altra a finals del segon. L'examen final, al mes de juny, podrà representar per als qui ho desitgin una recuperació de la primera prova, de la segona o de totes dues.

No hi haurà proves específiques de normativa, però qualsevol examen, exercici o treball que presenti dificultats en aquest sentit no podrà ser avaluat de contingut (el límit màxim d'errors és de deu, incloses les reiteracions d'un mateix error i amb independència de la llargada del text).

La nota final del curs serà la mitjana de les notes dels exàmens, dels dos treballs i del conjunt de les activitats realitzades puntualment. Perquè es pugui fer mitjana, cal que cadascun dels apartats tingui, com a mínim, un aprovat.

BIBLIOGRAFIA:

Assessoria Didàctica del Català, *Vocabulari bàsic infantil i d'adults*. Barcelona: Biblograf, 1978.

Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs d'expressió*. Barcelona: Teide, 1985.

Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs de sons i de lletres*. Barcelona: Teide, 1983.

Calmy, G. *La educación del gesto gráfico*. Barcelona: Fontanella, 1976.

Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1988.

Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.

Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.

Codina, F. i Fargas, A. *Proposta de classificació dels errors d'ortografia*. Vic: Eumo Editorial, 1988.

Colomer, T.; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Rosa Sensat / Ed. 62, 1991.

Currículum d'Educació Infantil. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1992.

Currículum d'Educació Primària. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament,

1992.

Díez de Ulzurún, A. i altres. *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista. Vols. I i II*. Barcelona: Graó, 1999.

Diversos Autors, *Actes de les Jornades: "Noves perspectives sobre la representació escrita en el nen"*. Barcelona: IME, 1982.

Diversos Autors, *Orientacions per a l'ensenyament-aprenentatge de la lectura i l'escriptura*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 1999.

Duran, T.; Ros, R. *Primeres literatures. Llegir abans de saber llegir*. Barcelona: La Galera, 1998.

Freinet, C. *El text lliure*. Barcelona: Laia, 1977.

Galí, A. *L'ensenyament de l'ortografia als infants*. Barcelona: Barcino, 1971.

Montessori, M. *La descoberta de l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1984.

Solé, I. *Estratègies de lectura*. Barcelona: Graó Editorial / ICE, 1992

Teberoski, A. *Psicopedagogia del llenguatge escrit*. Barcelona: IME, 1987.

Triadó, C. *Els inicis del llenguatge*. Barcelona: Laia, 1982.

Wells, G. *Aprender a leer y escribir*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía / Laia, 1988.

Revistes

Guix, núm. 219, gener 1996.

Perspectiva escolar, núm 89 i 129 i 239.

A l'inici de cada tema es recomanaran altres materials bibliogràfics.

Desenvolupament Psicomotor

PROFESSORA: Núria FRANC i BATLLE

Anual. 7,5 credits.

PRESENTACIÓ:

Parlar de desenvolupament psicomotor és parlar de globalitat perquè aquesta paraula n'unifica dues de prou significatives: "psico" i "motor". La primera referida a l'activitat psíquica amb els seus components afectius i cognitius; en canvi, la segona denota la funció motriu, que es manifesta amb el moviment, per al qual el cos disposa de tota una base neurofisiològica. Unificar aquests dos conceptes suposa entendre el subjecte com una unitat psicossomàtica indissociable. Es tracta de retrobar la dimensió psíquica del cos i la dimensió corporal del psiquisme.

En el decurs de l'assignatura es procurarà que l'estudiant augmenti els coneixements i també que posseeixi recursos i reflexions que afavoreixin la integració teoricopràctica de cada tema.

OBJECTIUS:

- Adquirir una visió de la importància del desenvolupament psicomotor durant la infància i dels principals factors que hi intervenen.
- Conèixer l'estructura de les sessions de treball psicomotor amb infants i diferents maneres d'intervenció.
- Situat la intervenció psicomotriu en el marc global de la intervenció educativa a l'etapa d'Educació Infantil.
- Aprofundir en el procés de formació personal i professional per tal que, depassant l'àmbit estrictament acadèmic, els coneixements es puguin integrar i permetin construir criteris.

CONTINGUTS:

Aspectes teòrics:

1. El moviment i el desenvolupament psicomotor (DP).
  - 1.1. El moviment com activitat de relació i activitat significativa: el llenguatge corporal
  - 1.2. Factors madurats, psicoafectius i socials del DP.
2. Desenvolupament psicomotor
  - 2.1. Durant el primer any de vida: del moviment impulsiu i reflex al moviment voluntari
    - 2.1.1. Desenvolupament postural
    - 2.1.2. Desenvolupament de la prensió
  - 2.2. De l'any als tres anys: adquisició de les habilitats motrius bàsiques
  - 2.3. Dels 3 als 6 anys
3. Psicomotricitat i intervenció psicomotriu:
  - 3.1. Concepte de psicomotricitat
  - 3.2. Àrees d'intervenció
    - 3.2.1. Consciència corporal
    - 3.2.2. Orientació, organització i estructuració de l'espai
    - 3.2.3. Orientació, organització i estructuració del temps
    - 3.2.4. Habilitats motrius bàsiques.
  - 3.3. Fases i eixos d'intervenció psicomotriu
4. Observació de conductes psicomotrius
  - 4.1. Paràmetres d'observació.
  - 4.2. Registres d'observació.

Aspectes pràctics:

5. Observació i anàlisi de vídeos d'infants de diferents edats.
6. Treball corporal pràctic dels estudiants en situació de joc i activitat psicomotriu.
7. Observació directa de sessions de psicomotricitat.

AVALUACIÓ:

Es valorarà l'assistència i la participació activa de l'estudiant a classe, la seva capacitat crítica i actituds (10%)

Realització d'un treball individual de curs (60%)

Realització d'una prova escrita de tipus conceptual a final de curs (30%)

BIBLIOGRAFIA:

- Àngel, C. *El desenvolupament del comportament psicomotor dels nens*. Barcelona: Fontanella, 1980.
- Anton, M. *La psicomotricitat als primers anys d'escola*. Barcelona: Barcanova
- Armengol, J. i altres. *Trompitxol*. Vic: Eumo Editorial, 1981.
- Bernard, M. *El cuerpo*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1985.
- Da Fonseca, V. *Ontogénesis de la motricidad*. Madrid: Nuñez Editor, 1988.
- Da Fonseca, V. *Filogénesis de la motricidad*. Madrid: Nuñez Editor, 1984.
- Da Fonseca, V. *Estudio y génesis de la Psicomotricidad*. Barcelona: Inde, 1996.
- Defontaine, J. *Terapia y reeducación psicomotriz*. Barcelona: Médica-Técnica, 1978.
- Gassier, J. *Manual del desarrollo psicomotor del niño*. Barcelona: Paidós/Masson, 1992.
- Gesell, A. *El niño de 1 a 5 años*. Buenos Aires: Paidós, 1985.
- Koupernic, C. *Desarrollo psicomotor de la primera infancia*. Barcelona: Luis Miracle, 1967.
- Lagrange, G. 1983 *Educación Psicomotriz*. Educación 29, 1983.
- Lapierre, A.; Aucouturier, B. *Simbología del movimiento*. Barcelona: Científico-Médica, 1977.
- Lapierre, A.; Aucouturier, B. *Los contrastes*. Barcelona: Científico-Médica, 1974.
- Lapierre, A. *Educación psicomotriz en la escuela maternal*. Barcelona: Científico-Médica, 1977.
- Lapierre, A. *El adulto frente al niño de 0 a 3*. Barcelona: Científico-Médica, 1977.
- Le Boulch, J. *Hacia una ciencia del movimiento humano*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1984.
- Le Boulch, J. *La educación por el movimiento*. Buenos Aires: Paidós, 1972.
- Le Boulch, J. *El desarrollo psicomotor desde el nacimiento a los 6 años*. Buenos Aires: Paidós, 1995.
- Maigre, A.; Destrooper, B. *La educación psicomotora*. Buenos Aires: Morata, 1976.
- Odena, P. *Educación psicomotriu*. Barcelona: Rosa Sensat, 1979.
- Pastor Pradillo, J.L. *Psicomotricidad escolar*. Universidad de Alcalá, 1994.
- Stambak, M. *Tono y psicomotricidad*. Barcelona: Pablo del Río.
- Vayer, P. *El diálogo corporal*. Barcelona: Científico-Médica, 1972.
- Vayer, P. *El niño frente al mundo*. Barcelona: Científico-Médica, 1973.
- Wallon, H. *Los orígenes del carácter en el niño*. Barcelona: Lautaro, 1965.

Psicologia Educativa

PROFESSORS: Montse BENLLOCH i BURRULL

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

L'objectiu general de l'assignatura és explorar un seguit de coneixements psicològics que ens ajudin a comprendre el procés d'ensenyament-aprenentatge. Veure de quina manera podem fer servir les variables psicològiques per tal de millorar l'efectivitat del procés d'aprenentatge i de la intervenció educativa. També remarcar l'especial interès que els estudiants sàpiguen analitzar i intervenir, en la mesura que sigui possible, sobre els aspectes emocionals dels alumnes, dels mateixos mestres i dels pares.

CONTINGUTS:

1. Perspectives psicològiques generals de l'aprenentatge.
  - 1.1. Conductual.
  - 1.2. Cognitiva.
  - 1.3. Psicosocial.
  - 1.4. Psicoanalítica.
  - 1.5. Ecològica.
2. Factors i processos bàsics de l'aprenentatge escolar.
  - 2.1. Motivació.
  - 2.2. Emoció.
  - 2.3. Aprenentatge i intel·ligència.
  - 2.4. Personalitat.
  - 2.5. Pensament i llenguatge.
3. Continguts i processos d'aprenentatge.
  - 3.1. Processos cognitius.
    - 3.1.1. Significativitat i funcionalitat de l'aprenentatge.
    - 3.1.2. Aprenentatge significatiu i esquemes de coneixement.
    - 3.1.3. Interactivitat i aprenentatge.
  - 3.2. Processos ambientals.
    - 3.2.1. Aprenentatge cognitiu-social. Determinisme recíproc.
4. Aprenentatge escolar i relacions interpersonals: aspectes emocionals.
  - 4.1. Anàlisi de la situació educativa: etapes 0-3, 3-6 i 6-12 anys.
    - 4.1.1. Necessitats educatives dels infants (d'afectes, d'interacció, de pors, etc.)
    - 4.1.2. Necessitats dels pares.
    - 4.1.3. Necessitats dels equips de mestres. Malestar docent, estrès.
  - 4.2. Relacions de comunicació. Habilitats socials.
    - 4.2.1. Nens-Pares-Mestres.
5. Aspectes pràctics de l'assignatura.
  - 5.1. Representació de situacions educatives que requereixen habilitats de relació i comunicació: filmació, entrenament, discussió.
  - 5.2. Anàlisi de situacions d'aprenentatge. Aspectes psicològics que intervien (per grups).

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal. També es porta a terme l'assaig de situacions per a l'aprenentatge de les habilitats socials.

AVALUACIÓ:

La prova d'avaluació constarà de dues parts:

- a) contingut del temari de l'assignatura.
- b) contingut d'un llibre de lectura obligatòria.

La nota final serà la mitjana dels resultats de les dues parts, sempre que totes dues estiguin aprovades.

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Cada estudiant/a haurà de llegir obligatòriament un llibre a escollir entre els següents:

- Bornas, X. *Desenvolupament de l'autonomia personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Lipman, M. *Filosofia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
Rogers, C. R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1986.
Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981.

BIBLIOGRAFIA:

- Ausubel, Novak, H. *Psicología educativa (un punto de vista cognitivo)*. Mèxic: Trillas, 1983.
Beltrán, J. *Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.
Beltrán, J.A.; Bermejo, V.; Prieto, M.D.; Vence, D. (eds.). *Intervención psicopedagógica*. Madrid: Pirámide, 1993.
Coll, C.; Martín, E.; Mauri, T. i altres. *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, 1993.
Garbers, S.; Garbers, M.; Spizman, R. *Portarse bien (soluciones prácticas para los problemas comunes de la infancia)*. Madrid: Medici, 1991.
Good, T. L.; Brophy, J. E. *Psicología educacional*. Mèxic: Interamericana, 1983.
Harris, P. L. *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza, 1992.
Mayor, J. *Psicología de la educación*. Madrid: Anaya, 1985.
Mayor, J.; Sugas, A.; González, J. *Estrategias metacognitivas. Aprender a aprender y aprender a pensar*. Madrid: Síntesis, 1993.
Mendez, F. X.; Macia, D.; Oliveres, J. (eds.). *Intervención conductual en contextos comunitarios. I. Programas aplicados de prevención*. Madrid: Pirámide, 1993.
Michelson, L.; Sugai, D. P.; Wood, R. P.; Kazdin, A. E. *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
Orlich, D. C. i altres. *Técnicas de enseñanza*. Mèxic: Limusa / Noriega Editores, 1995.
Salzberger-Wittenberg, I.; Henry, G.; Osborne, E. *L'experiència emocional d'ensenyar i aprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1989.
Tapia, J. A. *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana, 1991.
Whimbey, A. *Decisiones para estimular el pensamiento crítico*. Mèxic: Limusa, 1995.
Wolfolk, A. E.; McCune, L. *Psicología de la educación para profesores*. Madrid: Narcea, 1983.
Zabala, A. *La práctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.

Literatura Infantil

PROFESSORA: Carme RUBIO i LARRAMONA

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura pretén que l'estudiant adquireixi informació sobre la història de la Literatura Infantil universal (tenir coneixements dels contistes més significatius); sobre la història de la Literatura Infantil catalana (autors, recopiladors i il·lustradors) i, per últim, sobre la situació actual de la Literatura Infantil i les aplicacions didàctiques a l'escola.

PROGRAMA

1. La lectura en l'educació. Ús educatiu de la lectura:
  - 1.1. El llibre com a producte de cultura.
  - 1.2. La literatura infantil avui: el text i la imatge.
  - 1.3. Criteris de selecció i gradació de lectures.
2. Breu història de la literatura infantil catalana.
3. La biblioteca per a infants:
  - 3.1. Criteris d'ordenació.
  - 3.2. Mecanismes de funcionament.
4. El paper de la imaginació en la Literatura infantil:
  - 4.1. El trencament del text.
  - 4.2. Lewis Carroll i la seva obra.
  - 4.3. El surrealisme. Relació amb la literatura per a infants.
  - 4.4. Propostes didàctiques.
5. La literatura popular. Elements del folklore treballables a classe:
  - 5.1 De la literatura oral als llibres de contes: Perrault.
  - 5.2. Els llibres amb fons moralitzador: les faules. Lafontaine.
  - 5.3. Els grans contistes del segle XIX. L i G. Grimm; H. C. Andersen.
  - 5.4. Morfologia del conte popular (Propp).
  - 5.5. El refrany i l'endevinalla. Anàlisi de les estructures.
  - 5.6. La cançó: aprofitament didàctic.
  - 5.7. L'auca: treball pràctic.
  - 5.8. Les aportacions teòriques de B. Bettelheim.
  - 5.9. Les rondalles de Catalunya, de les Illes i del País Valencià.
6. La poesia:
  - 6.1. Mecanismes d'introducció del nen a la poesia.
  - 6.2. El cal·ligrama com a proposta didàctica.
7. La imatge en els llibres infantils. La il·lustració i el còmic:
  - 7.1. Les il·lustracions: importància i evolució.
  - 7.2. Principals il·lustradors de literatura infantil catalana.
  - 7.3. La literatura de consum. Valor social del còmic.
  - 7.4. Coneixement tècnic del còmic.
  - 7.5. Propostes didàctiques.
  - 7.6. Les adaptacions literàries: cinema i televisió.
8. La novel·la d'aventures:

- 8.1. El viatge com a tema literari.
- 8.2. Els llibres de D. Defoe i J. Swift.
- 8.3. J. Verne i la seva obra.
- 8.4. L'exotisme: E. Salgari i R. Kipling.
- 8.5. M. Twain.
- 8.6. Novel·listes del segle XIX: A. Dumas, V. Hugo, W. Scott, R. L. Stevenson, etc.
9. Introducció a la novel·la de gènere:
  - 9.1. El terror.
    - Evolució i principals autors.
    - E. A. Poe.
  - 9.2. Les novel·les de lladres i serenos.
    - Novel·la europea i novel·la americana.
    - Principals autors i obres.
  - 9.3. La ciència-ficció.
    - Classificació temàtica.
    - Orígens i evolució.
    - Autors i obres més importants.
10. Dinamització de la lectura:
  - 10.1. Els escrits dels nens.
  - 10.2. L'animació del llibre a l'escola.
  - 10.3. El teatre infantil.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura estarà formada per:

- Activitats de participació a la classe.
- Prova escrita que es realitzarà quan acabin les classes.
- Lectura: Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Aliorna, 1987.
- Ressenya de dos llibres d'autors estrangers i de dos d'autors catalans de literatura infantil.

BIBLIOGRAFIA GENERAL

- Amades, J. *Folklore de Catalunya*. Barcelona: Selecta, 1982.
- Bassa i Martín, R. *Literatura infantil catalana i educació (1939-1985)*. Mallorca: Moll, 1994.
- Bettelheim, B. *Psicologia de los cuentos de hadas*. Barcelona: Crítica, 1978.
- Bravo-Villasante, C. *Historia de la literatura infantil española*. Madrid: Escuela Española, 1979.
- Historia de la literatura infantil universal*. Valladolid: Miñon, 1988.
- Celaya, G. *La voz de los niños*. Barcelona: Laia, 1972.
- Cerda, H. *Literatura infantil y clases sociales*. Madrid: Akal, 1974.
- Cervera, J. *La literatura infantil en la Educación Básica*. Madrid: Cincel-Kapelusz, 1984.
- Escarpit, D. *La literatura infantil y juvenil en Europa*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1986.
- Janer Manila, G. *La literatura infantil*. Palma de Mallorca: Embat, 1979.
- López Tamés, R. *Introducción a la literatura infantil*. Universitat de Múrcia, 1990.
- Llopis, R. *Historia natural de los cuentos de miedo*. Madrid: Júcar, 1974.
- Meletinski, E. *Estudio estructural y tipológico del cuento*. Buenos Aires: Rodolfo Alonso, 1974.
- Pelegri, A. *La aventura de oír*. Madrid: Cincel, 1982.
- Propp, V. *Morfología del cuento*. Madrid: Fundamentos, 1974.
- Savater, F. *La infancia recuperada*. Madrid: Taurus, 1976.

Pràctiques II

PROFESSORS TUTOR: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 13,5 crèdits.

Les pràctiques en el segon any del currículum de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir en el coneixement de la institució del centre escolar, per a analitzar la dinàmica del grup-classe al si de l'aula i per exercitar-se en la confecció de propostes curriculars. Així mateix, es comencen a plantejar aspectes relacionats amb l'especialitat de l'estudiant que es reforçaran en les pràctiques del tercer any.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, de finals de novembre a primers de febrer.

ACTIVITATS:

Durant les pràctiques l'estudiant ha d'actuar com a ajudant o col·laborador del mestre/a en la conducció del grup-classe, i encarregar-se de totes aquelles activitats que d'acord amb el mestre puguin dur a terme. És important que es responsabilitzi d'alguns aspectes del treball escolar de manera que es vagi introduint de manera activa en tot el que suposa fer de mestre. És indispensable, per tant, que l'estudiant tingui una activitat participativa i receptiva als suggeriments dels mestres de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. També és aconsellable l'assistència a les activitats que l'escola realitza; des de les més habituals per al funcionament del centre (reunions de cicle, claustres...), fins a sortides, festes i activitats extraescolars, sempre que l'escola hi estigui d'acord. És indispensable la puntualitat a l'escola.

A més de l'actuació com a practicant, una altra part fonamental de l'activitat és la memòria de pràctiques que l'estudiant haurà de redactar. És la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola. La memòria ha d'incloure els següents apartats:

- Valoració de les pràctiques.
- Anàlisi institucional.
- Estudi del grup-classe i valoració global del cicle al qual pertany.
- Descripció i valoració d'una unitat de treball conduïda pel practicant.

La confecció de la memòria ha de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Infantil realitzaran les pràctiques a parvulari (P-3, P-4 i P-5).

Així mateix els estudiants podran realitzar les pràctiques II a una escola rural amb un pla de treball relacionat amb l'assignatura Seminari d'Escola Rural.

En casos específics i personalitzats es podran fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.

2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

La nota final de la valoració de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

- Informe positiu del mestre-tutor confirmat en l'entrevista i visita a l'escola.
- Intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
- Qualitat de la memòria de pràctiques en tots els seus apartats.

BIBLIOGRAFIA

- Antúnez, S., i altres. *Del projecte educatiu a la programació d'aula. El què, el quan i el com dels instruments de la planificació didàctica*. Barcelona: Graó, 1991.
- Boix, R. *Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural*. Barcelona: Graó, 1995.
- Coll, C. i altres. *Los contenidos en la reforma. Enseñanzas y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*. Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L. M. *La planificació de cicle i curs*. Barcelona: ICE-Graó, 1993.
- Domínguez, G. Apologia del diari escolar. *Cuadernos de Pedagogía*. 256, p. 20-24.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Franch, J., i altres. *El grup-classe: Un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Gómez, J.; Navarro, P.; Vázquez, F. Diari escolar. *Guix*, 187, p. 59-61.
- González; Latorre; *El mestre investigador*. Barcelona: Graó, 1987.
- Mauri; Valls; Gómez; *Els continguts escolars. El tractament del currículum*. Barcelona: Graó, 1992. Col·lecció MIE.
- Torrents, M. *Aprender a enseñar a aprender*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Graó, 1995.

Expressió Plàstica i la seva Didàctica II

PROFESSORA: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA:

Ajudar l'estudiant a conèixer i a utilitzar els materials i els mitjans plàstics, experimentant i descobrint les possibilitats didàctiques que ofereixen de cara a l'etapa d'Educació Infantil.

PROGRAMA:

1. Teoria sobre l'expressió plàstica:
  - 1.1. La plàstica com a mitjà de comunicació.
  - 1.2. L'expressió plàstica i el marc curricular.
  - 1.3. Perfil del mestre d'educació plàstica a l'etapa d'Educació Infantil.
  - 1.4. El desenvolupament gràfic del nen. Etapes gràfiques.
  - 1.5. Diferents nivells de representació del grafisme infantil.
2. La pràctica a l'Expressió plàstica:
  - 2.1. El gest gràfic:
    - 2.1.1. Exercicis de traç amb motivacions diverses.
    - 2.1.2. Exercicis gràfics amb finalitats educatives i creatives.
  - 2.2. El color:
    - 2.2.1. La pintura com a tècnica fonamental de treball i d'expressió a través del color.
  - 2.3. Tècniques d'impressió simples.
  - 2.4. Descobriments del color per mitjà del paper.
  - 2.5. Coneixement i manipulació dels materials concrets.
3. El volum:
  - 3.1. Representació de l'espai tridimensional mitjançant el modelat i les construccions amb materials diversos.
  - 3.2. El fang com a mitjà d'expressió. Creació de volums partint del procés analític i sintètic.
  - 3.3. Coneixement i manipulació de materials i de les eines.
4. El tapís:
  - 4.1. Confecció de teixits (ordit i trama) en forma progressiva. Aprofitar aquesta tècnica per adquirir nocions espacials.
5. Recursos didàctics:
  - 5.1. Utilització de tècniques i manipulacions motrius com a mitjà per representar formes, colors i volums: arrugar, estripar, punxar i tallar.
  - 5.2. Recursos didàctics apropiats en l'etapa d'Educació Infantil amb materials diversos com ceres, guixos, retoladors, materials tèxtils.
  - 5.3. Hàbits i actituds en l'enfocament de l'expressió plàstica a l'aula.

AVALUACIÓ:

1. Es valorarà "la memòria" o recull de totes les activitats tant teòriques com pràctiques portades a terme durant el curs.
2. Es controlaran els llibres de lectura obligada consignats a l'inici del curs.
3. L'assistència activa (actitud, iniciativa, treball, hàbits, etc.) a classe és obligatòria i, per tant, es tindrà en compte en l'avaluació.

BIBLIOGRAFIA:

- Balada, M.; Juanola, R. *L'educació visual a l'escola*. Barcelona: Ed. 62 / Rosa Sensat, 1984.
- Butz, N. *El arte creador infantil*. Barcelona: Las ediciones del arte, 1983.
- Calmi, G. *La educación del gesto gráfico*. Barcelona: Fontanella, 1976
- Cherry, C. *El arte del niño de preescolar*. Barcelona: CEAC.
- Escoriza, J. *Evolución del dibujo del niño de 2 a 6 años*. Barcelona: PPU, 1984.
- Gimenez, T. i altres. *Música, plàstica i psicomotricitat. Cicle Inicial*. Barcelona: Onda, 1983.
- Gumi, J.; Monllao, R. L. *Diccionari de tècniques pictòriques*. Barcelona: Ed. 62, 1988.
- Imbernon, F.; Zabala, A. *Tècniques d'impressió a l'escola*. Barcelona: Graó, 1986.
- Kandinsky, V. *Punto y línea sobre el plano*. Barcelona: Barral, 1986.
- Kellog, R. *Análisis de la expresión plástica del preescolar*. Madrid: Cincel, 1979.
- Lowenfeld, V.; Brittain, W. L. *Desarrollo de la capacidad creadora*. Buenos Aires: Kapelusz, 1971.

Sociologia de l'Educació

PROFESSOR: Xavier RAMBLA i MARIGOT

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS

1. Adquirir algunes habilitats necessàries per a una pràctica reflexiva.
2. Recollir, estructurar i interpretar informació sobre fenòmens socials i educatius.
3. Estudiar les relacions bàsiques que hi ha entre l'escola i la societat.

TEMARI

1. La infància ahir i avui.
2. Funcions socials de l'escola.
3. Educació i treball.
4. Racisme i interculturalisme.
5. Educació sexista i coeducació.
6. El fracàs escolar.
7. El professorat.
8. Polítiques i reformes educatives.

DINÀMICA DE LES CLASSES

Els diferents continguts del temari es treballaran a partir d'explicacions, anàlisi de vídeos i comentaris de notícies de premsa, lectures, debats i treballs en grup i individuals.

Lectura obligatòria

Per tal de seguir l'assignatura és obligatòria la consulta i lectura del llibre:

Carbonell, J. *L'escola: entre la utopia i la realitat*. Vic: Eumo Editorial, 1994.

AVALUACIÓ:

Realització d'un dossier-memòria que inclou treballs individuals i col·lectius.

BIBLIOGRAFIA:

- Ball, S. J. *La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1989.
- Bourdieu, P.; Passeron, J. C. *La reproducción*. Barcelona: Laia, 1977.
- Brullet, C.; Subirats, M. *Rosa y Azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Madrid: Ministerio de Cultura, Instituto de la Mujer, 1988.
- Carbonell, J. *L'Escola entre la utopia i la realitat: 10 Lliçons de Sociologia de l'Educació*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic: Eumo Editorial / Diputació de Barcelona, 1985.
- Esteve, J. M. *El malestar docente*. Barcelona: Laia, 1987.
- Fernández Enguira, M. *La cara oculta de la escuela. Educación y trabajo en el capitalismo*. Madrid: Siglo XXI, 1990.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Hannoun, H. *Els ghetos de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Husén, T. *Nuevo análisis de la sociedad del aprendizaje*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1988.

- Lesourne, J. *Educación y sociedad. Los desafíos del año 2000*. Barcelona: Gedisa, 1993.
- Lundgren, U. P. *Teoría del currículum y escolarización*. Madrid: Morata, 1992.
- Monés, J. *L'escola a Catalunya sota el franquisme*. Barcelona: Rosa Sensat / Ed. 62, 1981.
- Perrenaud, Ph. *La construcción del éxito y del fracaso escolar. Hacia un análisis del éxito, del fracaso i de las desigualdades como realidades construidas por el sistema escolar*. Madrid: Morata-Paideia, 1990.
- Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Rojas Marcos, L. *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1995.
- Santos Guerra, M.A. *Entre bastidores. El lado oculto de la organización escolar*. Málaga: Aljibe, 1994.
- Torres, J. *El currículum oculto*. Madrid: Morata, 1992.

Descoberta del Medi Natural, Social i Cultural

PROFESSORA: M. Teresa FEU i VIDAL

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura pretén que l'estudiant adquireixi els coneixements teòrics necessaris i els recursos metodològics suficients per abordar l'ensenyament d'aquesta àrea des d'un punt de vista constructivista.

CONTINGUTS:

1. L'ensenyament-aprenentatge de les ciències a l'Educació infantil:
  - 1.1. Objectius de l'ensenyament-aprenentatge.
  - 1.2. Les ciències i les activitats quotidianes.
  - 1.3. L'enfocament globalitzador.
  - 1.4. L'aprenentatge significatiu.
2. El marc natural:
  - 2.1. Anàlisi dels elements que configuren el marc natural.
  - 2.2. Estratègies per afavorir la intervenció dels estudiants.
  - 2.3. Els canvis: observació i interpretació.
  - 2.4. Les lleis naturals.
3. El marc sociocultural:
  - 3.1. La contextualització de l'entorn sociocultural.
  - 3.2. El propi canvi.
  - 3.3. Els costums i l'estil de vida referits a la pròpia cultura.
  - 3.4. L'interculturalisme.
4. L'educació mediambiental:
  - 4.1. L'ensenyament/aprenentatge de valors
  - 4.2. L'ecologia
5. Les implicacions a l'aula:
  - 5.1. Metodologies.
  - 5.2. Organització dels alumnes.
  - 5.3. Distribució del temps i de l'espai.
6. Les tècniques per treballar les ciències:
  - 6.1. L'observació.
  - 6.2. La recollida de dades.
  - 6.3. La interpretació.
  - 6.4. La comunicació.
7. El currículum de l'àrea:
  - 7.1. Els continguts de la descoberta de l'entorn.
  - 7.2. La seqüenciació d'activitats.
  - 7.3. L'avaluació.

METODOLOGIA:

Es procedirà per informació de continguts. Els estudiants hauran de fer treballs pràctics i activitats a l'aula, tant de recollida de dades com d'interpretació i anàlisi. Aquestes dades seran exposades als companys. Es distribuirà el temps de manera que una part (aproximadament la meitat) serà destinada a l'adquisició de continguts i una altra als treballs pràctics.

AVALUACIÓ:

S'avaluarà a partir de la participació de tres elements:

- la participació activa i els treballs fets a l'aula.
- una prova escrita al final del quadrimestre.
- un treball teoricopràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Arcà, M.; Guidoni P.; Mazzoli P. *Ensenyar ciència*. Barcelona: Paidós, 1990.
- Bassedas, M.; Vila I. Qué escuela para los niños de tres años?, *Aula de innovación educativa*. n. 11, febrer 1993.
- Benlloch M. *Ciencias en el parvulario*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Buscart, T.; Feu, M. T. La formació dels educadors i l'aprenentatge de les ciències, dins *Aportacions a la formació dels educadors de llars d'infants*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
- Cohen, D.; Mackneit. *El desarrollo de la imaginación*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Duschl, R. *Renovar la enseñanza de las ciencias*. Madrid: Narcea, 1997.
- Feu, M. T. Jugar a fer química. *Guix*, n. 218, desembre 1995.
- Feu, M. T.; Schaaff, O. *Projecte Descoberta 3-6*. Barcelona: Ciència Activa, 1996.
- Huguet, T. Pautas de observación en la educación infantil, *Aula de innovación educativa* n 10, febrer 1993.
- Irrsae Piemont. *Coneixement del medi natural*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Kamii, C.; Devries, R. *El conocimiento físico en la educación preescolar. Implicaciones en la teoría de Piaget*. Madrid: Siglo XXI, 1983.
- Molina, L.; Jiménez, N. *La escuela infantil. Acción y participación*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1992.
- Pozo, J. I.; Gómez, M. A. *Aprender a enseñar ciencia*. Morata, Madrid, 1998
- Weissman, M. *Didáctica de las ciencias naturales*. Buenos Aires: Paidós, 1993.

Assignatures obligatòries de tercer curs (Pla 1992)

Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial

PROFESSORS: Pere PUJOLÀS i MASET
Gemma RIERA i ROMERO

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

- a. Conèixer els aspectes bàsics de l'escola comprensiva, oberta a la diversitat.
- b. Conèixer l'evolució de l'educació especial.
- c. Conèixer l'organització de l'educació dels alumnes amb necessitats educatives especials a Catalunya.
- d. Comprendre i emprar els conceptes i principis més habituals en Educació Especial.
- e. Conèixer les característiques de l'alumnat amb necessitats educatives especials i els recursos educatius existents, i saber les característiques generals de la resposta educativa adequada a aquest alumnat.
- f. Emprar la bibliografia sobre l'educació especial i sobre la recerca en aquest camp.
- g. Sensibilitzar el futur mestre perquè respecti i compregui les característiques individuals de l'alumnat.

CONTINGUTS:

1. Diferències individuals i factors de diversitat en el marc escolar
  - 1.1. Les diferències individuals.
  - 1.2. Factors de diversitat en el marc escolar
  - 1.3. Perspectives en la consideració de les diferències individuals
  - 1.4. Model selectiu i model integrador d'atenció a la diversitat
2. L'Educació Especial en l'actual context educatiu.
  - 2.1. L'evolució de l'Educació Especial: de la segregació a la integració dels infants i joves discapacitats.
  - 2.2. Concepte actual d'Educació Especial:
    - Factors determinants d'una nova conceptualització de la diferència
    - El concepte de Necessitats Educatives Especials.
    - Principis bàsics de l'Educació Especial
    - Tendències actuals i futures de l'Educació Especial
    - L'Educació Especial en la legislació vigent a Catalunya
  - 2.3 L'escola per la diversitat: Escola comprensiva o inclusiva.
3. L'atenció a l'alumnat amb NEE
  - 3.1 Identificació i valoració de les NEE
  - 3.2 Estratègies per a l'atenció a les NEE:
    - Estratègies metodològiques
    - Estratègies curriculars: les Adequacions Curriculars Individualitzades
  - 3.3. L'escolarització de l'alumnat amb NEE
  - 3.4. Recursos i serveis de suport per a l'atenció a l'alumnat amb NEE
  - 3.5. El paper de la família en l'atenció a l'alumnat amb NEE
4. L'escola i les dificultats d'aprenentatge
  - 4.1. Els trastorns en l'adquisició de la lectura
  - 4.2. Els trastorns en l'adquisició de l'escriptura
  - 4.3. Els trastorns en l'aprenentatge del càlcul

5. L'atenció als alumnes amb NEE especials derivades de diferents trastorns

- 5.1. L'educació de l'alumnat amb deficiència motòrica
- 5.2. L'educació de l'alumnat amb deficiència auditiva
- 5.3. L'educació de l'alumnat amb deficiència visual
- 5.4. L'educació de l'alumnat amb deficiència mental
- 5.5. L'educació de l'alumnat amb trastorns emocionals

METODOLOGIA:

Les sessions de treball combinaran les explicacions i comentaris del professor amb la visualització de vídeos i posterior anàlisi del contingut, i la realització d'activitats pràctiques –individuals i en grup– per part dels estudiants.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es farà a partir dels següents elements:

- a) L'assistència i la participació en les classes
- b) La realització de proves escrites
- c) La realització d'un treball de síntesi d'alguns dels temes tractats
- d) La realització d'un treball en grup

BIBLIOGRAFIA

- Bautista, R. (coord.). *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1991.
- Fortes, M. C. i Ferrer, A. (coord.). *Bases psicológicas de la Educación Especial*. València: Promolibro, 1996.
- Gisbert, J. *Educación Especial*. Madrid: Cincel, 1985
- Illan, Núria. *Didáctica y organización en la Educación Especial*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1996.
- Mayor, J. *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya, 1989.
- Puigdemívol, I. (coord.). *Necesitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
- Sanchez, A. *Necesidades Educativas e intervención psicopedagógica*. Barcelona: PPU, 1993.

Educació i Societat en Canvi

PROFESSORA: Isabel CARRILLO i FLORES

Anual, 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Les característiques de la nostra societat, plural i diversa, l'expressió de la democràcia, l'avenç de la ciència i els canvis de l'entorn físic, o els conflictes de valor que genera la convivència, són exemples de factors que justifiquen la necessitat de reflexionar sobre les finalitats de l'educació en la nostra societat, i d'analitzar les problemàtiques i tensions del món actual. Cal prendre consciència que el coneixement i la comprensió crítica, el compromís i la implicació, són vies per a la construcció de formes de convivència que busquin el benestar personal i col·lectiu, i que permetin establir relacions de cooperació, respecte, justícia, igualtat...

CONTINGUTS:

1. Educació i societat.
  - 1.1. Problemàtiques del món actual.
  - 1.2. El marc prospectiu de l'educació.
2. Els valors en una societat en canvi.
  - 2.1. Aproximació a la naturalesa dels valors.
  - 2.2. El paper del professorat davant els valors socialment controvertits.
3. Educació i Drets Humans.
  - 3.1. Generacions de Drets Humans.
  - 3.2. La reflexió ètica i el desenvolupament humà sostenible.
  - 3.3. Continguts: educació ambiental, educació per la pau, drets de l'infant, coeducació, educació intercultural...
4. Estratègies per aprendre a conèixer, a fer i a viure amb els altres.
  - 4.1. L'atmosfera moral del centre: diàleg i participació.
  - 4.2. L'autoconeixement i l'expressió personal.
  - 4.3. El pensament i el judici moral.
  - 4.4. El coneixement i la valoració dels altres.
  - 4.5. La comprensió crítica de la realitat.
  - 4.6. La coherència entre el judici i l'acció.

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a partir d'explicacions, debats, conferències, lectures i altres activitats –individuais i en grup– que permetin la reflexió a nivell teòric i pràctic dels diferents temes.

AVALUACIÓ:

El sistema d'avaluació tindrà en compte:

- a) La realització d'una prova escrita sobre el contingut de l'assignatura.
- b) La realització de treballs individuals i de grup.
- c) La lectura i la reflexió crítica d'obres relacionades amb els temes del programa.

BIBLIOGRAFIA:

Aranguren, J.L. *Propuestas morales*. Madrid: Tecnos, 1983.

Busquets, M.D et al. *Los temas transversales. Claves de la formación integral*. Madrid: Santillana-Aula XXI,

1993.

- Camps, V. *Virtudes públicas*. Madrid: Espasa-Calpe, 1990.
- Camps, V. *Los valores de la educación*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Cortina, A. *La ética de la sociedad civil*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cortina, A. *El quehacer ético. Guía para la educación moral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1996.
- Delors, J. (dir.). *Educació : hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fibla, P. *Educació i valors. El patrimoni ètic de la modernitat*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Freire, P. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: Roure, 1997.
- Galeano, E. *Patatas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: Siglo XXI, 1998.
- Giner, S. *La democràcia: carta oberta a un ciutadà*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Guisán, E. *Razón y pasión en ética. Los dilemas de la ética contemporánea*. Barcelona: Anthropos, 1986.
- Jares, X.R. *Educación y derechos humanos. Estrategias didácticas y organizativas*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Lucini, F.G. *Temas transversales y áreas curriculares*. Madrid: Anaya, 1994.
- Martínez, M. ; Puig, J.M. (comp.). *La educación moral. Perspectivas de futuro y técnicas de trabajo*. Barcelona: Graó, 1991.
- Mayor Zaragoza, F. *Los nudos gordianos*. Barcelona: Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 1999.
- Mendiluce, J.M. *Tiempo de rebeldes*. Barcelona: Planeta, 1998.
- Pérez, J.A. *Claves humanistas para una educación democrática. De los valores humanos al hombre como valor*. Madrid: Anaya, 1996.
- Pérez Serrano, Gloria. *Como educar para la democracia. Estrategias educativas*. Madrid: Editorial Popular, 1997.
- Puig, J.M.; Martínez, M. *Educación moral y democracia*. Barcelona: Laertes, 1989.
- Puig, J.M. *La educación moral en la enseñanza obligatoria*. Barcelona: ICE-Horsori, 1995.
- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Puig, J.M. *Feina d'Educar. Relats sobre el dia a dia d'una escola*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Quintana, J.M. *Pedagogía moral. El desarrollo moral integral*. Madrid: Dykinson, 1996.
- Reyzábal, M.V.; Sanz, A.I. *Los ejes transversales. Aprendizajes para la vida*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Savater, F. *Ética para Amador*. Barcelona: Ariel, 1991.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: CEAC, 1997.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos. Neutralidad y beligerancia en educación*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Turiel, E.; Enesco, I.; Linaza, J. (comp.). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Yus, R. *Hacia una educación global desde la transversalidad*. Madrid: Anaya, 1997.

Llengua III

PROFESSOR: Josep TIÓ i CASACUBERTA

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són dotar els estudiants d'elements teòrics, criteris, estratègies, recursos i tècniques per a dur a terme el treball global d'ús i comunicació i el treball sistemàtic de llengua.

CONTINGUTS:

1. Bloc d'ús i comunicació.

1.1. La llengua oral.

Característiques de la llengua oral.

Trets específics i trets comuns amb la llengua escrita.

La comprensió oral i l'expressió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.

1.2. La llengua escrita.

Els tipus de text. Característiques de l'escrit: adequació, cohesió i coherència.

El procés lector i les habilitats implicades en la lectura. La comprensió lectora. El treball de lectura a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.

El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.

El treball d'expressió escrita a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.

2. Bloc de treball sistemàtic.

2.1. El treball de lèxic i semàntica.

a) Aspectes teòrics.

El lèxic: l'estructura de la paraula: paraula i morfema. La morfologia.

La flexió. Classes de paraules. El sistema lèxic. Les regles de formació de mots: regles de conversió sintàctica, regles semàntiques i regles morfològiques. La derivació i la composició.

La lexicalització: expressions i frases fetes.

La semàntica del mot.

L'anàlisi del significat: els trets o components semàntics.

Monosèmia, polisèmia i homonímia.

Relacions semàntiques entre mots: sinonímia i antonímia.

Els camps lèxics. Les agrupacions ideològiques dels mots.

b) Aspectes didàctics:

Programació, continguts i gradació.

Tècniques i recursos, models d'activitats.

Revisió de materials didàctics.

La correcció. L'avaluació i la valoració.

Els diccionaris: classes, característiques i utilitats.

La introducció a l'ús dels diccionaris.

2.2. El treball de gramàtica.

El concepte de gramàtica a l'educació bàsica.

El treball de gramàtica a l'escola: programació, activitats i recursos.

2.3. El treball d'ortografia a l'educació primària.

Programació dels continguts d'ortografia.

El tractament de l'ortografia en els materials existents.
Tècniques per a la confecció d'exercicis i recursos per al treball d'ortografia.
La correcció dels errors ortogràfics. L'avaluació.

METODOLOGIA:

El programa es portarà a terme mitjançant l'exposició dels diferents temes per part del professor a classe i la participació dels estudiants a través de la realització i posterior discussió d'exercicis puntuals així com de lectures d'articles diversos.

Caldrà també la lectura d'algunes monografies i la realització d'alguns treballs breus. Les característiques de cada treball així com el calendari de realització es concretaran a l'inici de curs.

AVALUACIÓ:

No hi haurà proves específiques de normativa. Qualsevol prova, exercici o treball que presenti dificultats en aquest sentit no podrà ser avaluat de contingut (el límit màxim d'errors és deu, incloses les reiteracions d'un mateix error i amb independència de la llargada dels escrits).

Hi haurà dues proves parcials, una en acabar el primer quadrimestre i l'altra a finals del segon.

L'examen final, al mes de juny, podrà representar per als qui vulguin una recuperació de la primera prova, o de la segona o de totes dues.

La nota final de curs serà la mitjana de les dues proves, dels treballs i del conjunt de qualificacions derivades dels exercicis puntuals fets a classe o a casa, de les lectures i de la participació de l'alumne a classe. Perquè aquesta mitjana es pugui fer, cal que cadascun dels elements tingui, com a mínim, un aprovat.

BIBLIOGRAFIA:

- Badia, D.; Vila, M. *Contes per fer i refer*. Barcelona: Graó, 1985.
Badia, D.; Vila, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
Basora, R.; Fluvià, M. *Del plaer de llegir al joc d'escriure*. Vic: Eumo Editorial, 1985.
Bernal, M. C.; Codina, F. *Models d'exercicis per a treballar amb el diccionari*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs d'expressió*. Barcelona: Teide, 1985.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs de sons i de lletres*. Barcelona: Teide, 1983.
Camps, A. i altres. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.
Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1985.
Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.
Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
Codina, F.; Fargas, A. *Proposta de classificació dels errors d'ortografia*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Colomer, T.; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
Díaz, E. i altres. *Llegir per aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Galí, A. *L'ensenyament de l'ortografia als infants*. Barcelona: Barcino, 1928.
Jolibert, J. Grup de recerca d'Ecouen. *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
López del Castillo, Ll. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1995.
Solé, I. *Estratègies de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.
Vila, N.; Vila, M. *Joc de ploma*. Barcelona: Graó, 1988.
Vila, N. *Tècniques d'expressió escrita. Cicles inicial i mitjà*. Barcelona: Dossiers Rosa Sensat, 36, 1987.

Psicopedagogia de la Primera Infància

PROFESSORAT: M. Teresa BUSCART i COROMINAS
Núria FRANC i BATLLE

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura de Psicopedagogia de la Primera Infància es centra en l'estudi del primer nivell educatiu, és a dir, la Llar d'Infants, institució pedagògica que acull els infants per sota dels sis anys.

L'objectiu de l'assignatura és que els estudiants de l'especialitat d'educació infantil coneguin els trets més importants dels infants de 0-3 anys, l'organització de la Llar d'Infants i les actituds fonamentals dels educadors de cara als infants més petits.

METODOLOGIA:

S'ha dividit el programa en un conjunt de temes bàsics per conèixer les característiques de l'educació a la Llar d'Infants.

En aquesta etapa és imprescindible la relació entre coneixement psicològic de l'infant i el coneixement dels recursos pedagògics, per tant, caldrà que l'estudiant relacioni els diferents temes entre ells.

L'estudiant haurà d'aprofundir els diferents temes amb la bibliografia recomanada per tal que hi reflexioni i elabori conclusions pròpies.

El nivell de maduresa personal és molt important en l'educació a la Llar d'infants, ja que els nens estructuraren el coneixement per mitjà de les relacions amb els adults que l'envolten, per tant, cal que l'estudiant s'esforci a millorar la seva capacitat d'observació, d'integració dels continguts de l'assignatura, com també la seva capacitat de participar i relacionar-se positivament amb el grup-classe.

PROGRAMA:

1. La Llar d'Infants; comunitat educativa:
  - 1.1. Història de l'educació 0-3 anys.
  - 1.2. Funcions de la Llar d'Infants.
  - 1.3. Models d'atenció a l'infant de 0-3 anys.
2. Els tres primers anys de l'infant:
  - 2.1. Necessitats bàsiques del nen de 0-3 anys.
  - 2.2. Desenvolupament del nen de 0-3 anys.
3. Coneixements bàsics sobre els diferents nivells de la llar d'infants.
  - 3.1. Els infants lactants.
  - 3.2. Els infants caminants.
  - 3.3. Els infants de 2-3 anys.
4. Organització de la Llar d'Infants:
  - 4.1. Criteris psicopedagògics bàsics.
  - 4.2. Distribució d'espais i materials.
  - 4.3. Distribució temporal: les rutines.
  - 4.4. Períodes especials: adaptació, control d'esfínters.
5. Intervenció educativa: el paper del mestre:
  - 5.1. Bases per a la intervenció educativa.
  - 5.2. L'observació sistemàtica a la Llar d'Infants.
  - 5.3. Integració dels nens amb necessitats educatives especials.

6. L'educació infantil: àrees curriculars:

- 6.1. Objectius generals de l'educació 0-3 . Programació.
- 6.2. Pedagogia de la quotidianitat: activitats rutinàries.
- 6.3. Propostes educatives específiques: la panera dels tresors i el joc d'experimentació amb objectes.
- 6.4. Avaluació a la Llar d'Infants.

7. Bases humanes de l'educació infantil:

- 7.1. Relacions humanes dins de la comunitat educativa.
- 7.2. El treball en equip.
- 7.3. La formació del mestre.

AVALUACIÓ:

- Assistència i nivell de participació a la classe.
- Un treball en grup i la seva exposició que es realitzarà al llarg del curs. Aquest treball té un valor total del 50% sobre la nota final.
- Una prova de coneixements individual.

BIBLIOGRAFIA:

- Aebli, H. *Factores de la enseñanza que favorecen el aprendizaje autónomo*. Madrid: Narcea, 1991.
- Apunts d'Escola Bressol (1,2,3,4,5,6,7,8,9)*. Patronat Municipal de guarderies de Barcelona.
- Anguera, M. T. *Observació a l'escola*. Barcelona: Graó, 1988.
- Artiga, C. *El material escolar*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Caiati, M. i altres. *Juego libre en el jardín de infancia*. Barcelona: CEAC, 1986.
- Elkowin, D. B. *Psicología del juego*. Madrid: Pablo del Río, 1980.
- Harms, T.; Clifford, R. M. *Escala de valoración del ambiente en la infancia temprana*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1990.
- Lescure, M. *Psicología de la primera infancia*. Mèxic: Trillas, 1991.
- Levy, *Despertar a la vida*. Barcelona: Daimon, 1974.
- Merino C. i altres. *El niño de 0 a 3 años. Guía para padres y educadores*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Mújina. *Psicología de la edad preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1980.
- Ortega, R. y Lozano, M. T. *Espacios de juego en la educación infantil*. Consejería de Educación, Junta de Andalucía, 1993.
- Stamback, M. i altres. *Los bebés entre ellos*. Barcelona: Gedisa 1984.
- Taverner, R. *La enseñanza entre los 2 y los 4 años*. Barcelona: Martínez Roca, 1991.
- Willis, A. i Ricciutj, H. *Orientaciones para la escuela infantil de cero a dos años*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1990.
- Zabala, M. *Didáctica de la educación infantil*. Madrid: Narcea, 1987.

Pràctiques III

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 16 crèdits.

Les pràctiques en el tercer any del currículum de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir les estratègies psicopedagògiques i didàctiques aplicables i adaptades a aquelles àrees i activitats vinculades a l'especialitat de mestre que cursa l'estudiant.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda de finals de novembre a primers de febrer.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant ha de col·laborar amb el mestre-tutor en la conducció del grup-classe, en l'atenció individualitzada als alumnes i en l'elaboració de les estratègies curriculars de les diverses unitats didàctiques que es treballin. Ha de redactar un diari de pràctiques que serà la base de l'elaboració de la Memòria de Pràctiques. Aquesta Memòria consta de dues parts importants. La primera és l'elaboració d'una recerca teoricopràctica basada en l'especialitat que cursa l'estudiant i que ha estat decidida d'acord amb la mestra-tutora i d'acord amb un projecte de treball prèviament establert pel professor-tutor de la Facultat d'Educació. La segona part és la valoració personal i global del conjunt de les pràctiques.

CICLE I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Pràctiques a Escoles Infantils (Escoles-Bressol o Llars d'Infants). La darrera setmana de pràctiques es farà a les llars d'infants del Patronat Municipal de Guarderies Infantils de l'Ajuntament de Barcelona. Els centres escolars on es realitzen les Pràctiques formen part d'una xarxa d'escoles col·laboradores, fonamentalment d'Osona, però també de les comarques veïnes. En casos específics i personalitzats es poden fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants, les pràctiques de tercer any comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicle, departaments d'escola sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
4. Entrevistes amb el professor-tutor.
5. Presentació de la memòria de pràctiques (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana)

La nota final de l'avaluació de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de l'Escola Universitària a partir de:

Informe escrit del mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.

Avaluació de la Memòria de Pràctiques.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORA: Esther FATSINI i MATHEU

INTRODUCCIÓ

L'assignatura vol ser un espai de trobada entre la formació teoricopràctica rebuda de les diferents assignatures i l'experiència acumulada en els períodes de Pràctiques, sobretot en tot allò que fa referència al funcionament del centre escolar.

OBJECTIUS

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre escolar.
- Sensibilitzar els estudiants de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per a millorar-ne el funcionament.

CONTINGUTS

1. Educació i organització escolar.
  - 1.1 L'organització i la gestió d'un centre educatiu al servei de l'ensenyament i l'educació.
  - 1.2 L'organització d'un centre educatiu i l'entorn social.
  - 1.3 Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
  - 1.4 Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
2. El marc legal educatiu i l'organització d'un centre escolar.
  - 2.1 Legislació escolar: de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia a la LODE, la LOGSE i la LOPEGCE.
  - 2.2 L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents. El principi de l'autonomia del centre escolar.
3. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
  - 3.1 El Projecte Educatiu de Centre. Els plans específics.
  - 3.2 El Projecte Curricular de Centre.
  - 3.3 El Reglament de Règim Intern.
  - 3.4 El Pla Anual.
  - 3.5 L'avaluació de la gestió: la Memòria del centre. Instruments de seguiment, control i millora de projectes.
4. La comunitat educativa.
  - 4.1 Escola, societat i família. Les relacions família-escola. Les Associacions de pares i mares d'alumnes.
  - 4.2 La planificació de la tutoria i l'orientació escolar.
  - 4.3 La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
  - 4.4 L'escola com a espai de relacions humanes. El clima escolar.
5. L'organització dels recursos humans.
  - 5.1 Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
  - 5.2 El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació.
  - 5.3 Drets i deures del professorat.
  - 5.4 Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre.
  - 5.5 Drets i deures dels alumnes.
6. L'organització dels recursos materials.
  - 6.1 L'arquitectura i els espais escolars
  - 6.2 Els equipaments i el material didàctic.
7. L'organització dels recursos funcionals.
  - 7.1 La distribució del temps i els horaris.

- 7.2 El pressupost i la gestió econòmica.
- 7.3 La documentació escolar.
- 8. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar
  - 8.1 Problemes actuals de l'organització i gestió d'un centre educatiu.
  - 8.2 L'impacte de la reforma de l'ensenyament secundari. Els problemes del medi rural.
  - 8.3 El model d'escola i els reptes de futur.

METODOLOGIA

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part de la professora, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Un treball individual sobre un tema d'organització d'un centre escolar (30%).
- Un treball en grup de síntesi (40%).
- Una prova escrita sobre els continguts del programa (30%).

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Antúnez, S.; Gairín, J. *El projecte educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma educativa*. 3a. ed. Barcelona: Proa butxaca, 1999.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización de centros. Nuevas aportaciones*. Barcelona: PPU, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Pastora, J.F. *Organización y funcionamiento de centros de educación infantil y primaria en esquemas*. Madrid: Escuela Española, 1996.
- Rul, J. *El projecte de gestió del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.
- Torrents, C.; Torrents, M. *L'escola sobre mínims*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Didàctica de la Música

PROFESSORA: Teresina MAIDEU i PUIG

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

Que l'estudiant obtingui els coneixements necessaris per ajudar els infants de l'etapa d'Educació infantil en el descobriment del sentit musical i el seu desenvolupament.

Ajudar l'estudiant a educar la seva sensibilitat amb vivències musicals adequades que provoquin l'interès per l'adquisició comprensiva i progressiva dels coneixements més bàsics de l'assignatura.

PROGRAMA:

1. L'adquisició de la sensibilitat necessària per a l'expressió musical:
  - 1.1. Goig i gust per l'expressió musical.
  - 1.2. Plaer funcional i estètic.
  - 1.3. Percepció i comprensió auditives.
2. L'educació de l'oïda:
  - 2.1. El món sonor.
  - 2.2. El contrast so-silenci.
  - 2.3. Les qualitats del so.
  - 2.4. Les grafies musicals.
3. L'educació de la veu:
  - 3.1. L'emissió de la veu.
  - 3.2. Coneixements sobre l'aparell fonador.
  - 3.3. Utilització de la veu.
4. La cançó com a matèria primera de l'educació musical:
  - 4.1. Paper que desenvolupa en l'enriquiment integral del nen.
  - 4.2. Programació de la cançó.
  - 4.3. Estudi i anàlisi.
  - 4.4. Recursos didàctics sobre ensenyament i interpretació de la cançó.
  - 4.5. Com i quan s'introdueixen les cançons: nivells de dificultat.
  - 4.6. Interès per les manifestacions musicals del lloc i del país on es viu.
5. El ritme:
  - 5.1. Ritme corporal, natural i lliure.
  - 5.2. Ritme musical aplicat a diferents fórmules rítmiques.
  - 5.3. Interpretació i domini del cos i de l'espai.
6. Jocs i dansa:
  - 6.1. Jocs de bressol, de falda, de pati i organitzats.
  - 6.2. Danses de rotllana, de diada, parelles i fileres.
  - 6.3. Desplaçaments dirigits o lliures.
7. L'audició musical:
  - 7.1. Hàbit i actitud.
  - 7.2. Orientació per a la participació positiva i agradable.
  - 7.3. Cançó d'audició musical.
  - 7.4. Orientacions didàctiques per a la gravació musical.
8. L'observació-avaluació de l'expressió musical:

- 8.1. Com avaluar els continguts de l'expressió musical a l'etapa d'Educació Infantil (fets i conceptes, procediments i actituds, valors i normes).
- 8.2. L'observació-avaluació de la sensibilitat musical.
- 8.3. Observació-avaluació de la creativitat.

METODOLOGIA:

Les classes seran eminentment pràctiques i enfocades a la didàctica de la música a l'etapa d'Educació Infantil. S'orientaran a través de sessions teòriques d'adquisició de nous continguts i treballs pràctics, de manera que l'estudiant pugui tenir una bona base sobre quins són els interessos del nen petit, quin és el seu procés d'aprenentatge, quins objectius d'expressió musical es poden aconseguir a cada edat i quines són les metodologies didàctiques correctes per educar la sensibilitat musical en la primera etapa de la vida.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació es tindrà en compte la participació dels estudiants a l'aula i l'enfocament i el resultat de dos treballs obligatoris que es consignaran a començament de curs. L'avaluació serà contínua i el professor podrà, de manera puntual, valorar les aptituds i els coneixements teòrics a través de proves sobre temes monogràfics.

BIBLIOGRAFIA:

- Abbado, C. *La casa dels sons*. Barcelona: Destino, 1986.
- Amades, J. *Folklore de Catalunya. Cançoner*. Barcelona: Selecta, 1982.
- Anton; Barbal; i altres. *Soca-Tira*. Barcelona: Graó, 1988.
- Badia, M.; Baucells, T. *Música, llibre del mestre*. Barcelona: Publicacions Abadia de Montserrat, 1999.
- Barberà, Ll. i altres. *Tocar totes les tecles*. Barcelona: Rosa Sensat, 1998.
- Busqué i Barceló, M. *Violet Sant Pere*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- Busqué i Barceló, M. *Violet Sant Pau*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- Busqué i Barceló, M. *Jocs de falda*. Barcelona: ICE de la UAB, 1991.
- Busqué i Barceló, M. *La música al parvulari i al jardí d'infància*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1982.
- Busqué, M. *Rocafort de Vallbona, cançons...* Lleida: Pagès Editors, 1993.
- Busqué, M.; Pujol, M.A. *Ximic, jocs musicals trad. catalans*. Berga: Amalgama, 1996.
- Camps, F. *Cançons Populars Menorquines*. Menorca: Institut Menorquí d'Estudis, 1987.
- Cançoners del Secretariat de Corals Infantils de Catalunya*. (4 volums). Barcelona: SCIC, 1989.
- Cançoner popular*. València: Tres i Quatre, 1972.
- Cançons*. (2 volums). Lleida: Virgili i Pagès, 1987.
- El sac de danses. Punta i taló. Galop*. Barcelona: Altafulla, 1988.
- Maideu, J. *Assaig. Cançons i exercicis*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- McLean, M. *Construyendo instrumentos musicales*. Barcelona: Marcombo, 1984.
- Pahlen, K. *El maravilloso mundo de la música*. Madrid: Alianza Editorial, 1993.
- Pujol, M. A.; Serra, J. *La dansa catalana en l'ensenyament primari*. Tarragona: Edicions El Mèdol, 1998.
- Riera, A. *Cent i tantes tonades trad. de Mallorca*. Palma de Mallorca: Moll, 1988.
- Segarra, I.; Bofill, F.; Puig, A.; Serrat, F. *Juguem cantant, I i II*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989.
- Segarra, I. *Música I, II, III, IV, V*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991.
- Segarra, I. *Llenguatge musical: grau elemental: iniciació, primer curs, segon curs i tercer curs. (Amb quadern d'exercicis)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993-1994.
- Segarra, I. *Llenguatge musical. Repertori: elemental, primer, segon i tercer*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993-1994.

- Soler, J. *Cançons per al poble, 2 d'infants*. Barcelona: Claret, 1975.
- Tulon, C. *La veu. Tècnica vocal...* Barcelona: Columna, 1995.
- Vila, J. M. *Recursos per aprendre a escoltar la música*. Barcelona: Dossier Rosa Sensat, 1994.
- 5.000 refranys catalans*. Barcelona: Millà, 1965.
- Wagner, Ch. *Aprenquem a fer cantar*. Barcelona: Llar del Llibre, 1966.

Didàctica de la Matemàtica

PROFESSORA: M. Antònia CANALS i TOLOSA

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

Aquest curs pressuposa la introducció als coneixements bàsics de Matemàtica i també la preparació didàctica que els estudiants han d'haver adquirit a primer. Així doncs, la professora orientarà l'assignatura tenint en compte aquest doble vessant. L'estudiant podrà, posteriorment i a través d'altres assignatures troncal de Matemàtiques, completar aquest primer contacte i ampliar els coneixements.

OBJECTIUS:

1. Descobrir una didàctica correcta de les diverses branques de la Matemàtica al Parvulari i al Cicle Inicial.
2. Adquirir uns criteris vàlids per discernir i acompanyar el pas entre els dos cicles de l'etapa d'Educació Infantil.
3. Confrontar allò que s'ha treballat a la classe amb les experiències de *practicum* realitzades durant el curs escolar.
4. Fonamentar el plantejament didàctic en les característiques dels nens a les edats que ens ocupen i en la seva evolució pel que fa als conceptes matemàtics de nombre i d'espai.

CONTINGUTS:

1. La Matemàtica i el currículum escolar:
  - 1.1. Estructura del currículum de Matemàtiques a Infantil i Primària dins la reforma actual.
  - 1.2. La Matemàtica en el disseny curricular d'Educació Infantil dins del bloc de "Comunicació i Llenguatges".
  - 1.3. Diferents aspectes de les Matemàtiques i globalització amb altres matèries.
  - 1.4. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.
2. Fer Matemàtiques a la Llar d'Infants. Formació de les primeres estructures mentals:
  - 2.1. Estructures lògiques. La percepció sensorial i les primeres relacions.
  - 2.2. Estructures numèriques. Les quantitats 1 i 2 en la vida dels nens petits.
  - 2.3. Estructures espacials. El coneixement de l'espai a partir dels propis desplaçaments.
  - 2.4. Estructures temporals. Els ritmes del temps i les primeres experiències de vida.
3. Què vol dir fer Geometria a l'escola:
  - 3.1. Dos aspectes de la Geometria: relacions de posició en l'espai i estudi de cossos i figures.
  - 3.2. Procés de construcció de l'esquema mental de l'espai, en els nens de 0 a 12 anys. Integració dels diferents tipus de propietats geomètriques a l'esquema mental, segons les edats.
  - 3.3. Importància de les propietats i relacions topològiques al Parvulari.
  - 3.4. Les primeres propietats projectives i mètriques al Cicle Inicial i les famílies de figures corresponents.
  - 3.5. Criteris metodològics per treballar la Geometria a l'escola. Relació amb la Psicomotricitat i amb l'Expressió Plàstica.
4. Temes de Geometria a Parvulari i Cicle Inicial:
  - 4.1. Estudi i treball de les principals propietats topològiques: Ordre de punts. Línia oberta i tancada. Superfície oberta i tancada. Frontera i regió en la línia, la superfície i l'espai. Treball amb diverses fronteres. Connexions. Intersecció de línies. Xarxes. Nusos en l'espai.
  - 4.2. Nocions projectives elementals: Línia recta i corba. Superfície plana i corba. Línies poligonals. Primera idea de polígons.

- 4.3. Nocions mètriques elementals: Primera idea de distància lligada a la mesura. Anàlisi d'algunes figures planes en l'espai. Experiències de taller. Preparació per a la noció d'angle.
- 4.4. Procediments fonamentals en Geometria.
5. Els jocs numèrics i els problemes.
  - 5.1. Els problemes i l'aspecte funcional de les matemàtiques segons la Reforma.
  - 5.2. Els problemes com a situacions noves de la vida real i del joc.
  - 5.3. Els problemes "oberts".
  - 5.4. Procediments matemàtics que es practiquen en els problemes i els jocs.
6. Introducció a la mesura al Parvulari:
  - 6.1. Les mesures i el coneixement de l'entorn: L'observació i la mesura com a procediments fonamentals per al coneixement del medi, segons O. Decroly. La mesura i la globalització.
  - 6.2. Preparació a les mesures de longitud i de pes. La importància de l'educació sensorial (mètode Montessori), com a preparació. Activitats de relació, ordenació, composició i descomposició, amb magnituds concretes de longitud i de pes, lligades a l'entorn immediat i a l'experiència.
  - 6.3. Pràctica de mesures senzilles: Introducció de la unitat arbitrària i primeres mesures fetes amb diverses unitats presents simultàniament. El mateix amb una sola unitat repetida diverses vegades. Quantificacions. Situació del zero (0) en la mesura de longitud. Estimacions de resultats.
  - 6.4. Preparació per a la mesura del temps: Evolució de la noció del temps, de 2 a 6 anys, lligada a la pròpia experiència i als contes. Consciència dels ritmes més importants del temps. Aspectes matemàtics dels ritmes temporals i musicals. Ordenació de seqüències en el temps (amb imatges, amb dramatitzacions, etc.). Primeres comparacions d'interval de temps. El calendari setmanal.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

És un curs eminentment pràctic. A les classes hi haurà una part d'exposició i de discussió sobre la matèria i una part de treball pràctic en grups, que consistirà en la preparació i discussió d'activitats d'aula.

Dels 4,5 crèdits de l'assignatura se'n destinarà 1 a la confecció d'un treball individual.

Immediatament després de cada dos dels sis blocs del programa de curs, hi haurà una avaluació, que podrà ser un examen parcial o un treball. Es tindrà en compte l'assistència dels estudiants i la seva participació a les activitats de classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Bassades, E. i altres. *Juguem, comptem (de 4 a 8 anys)*. Barcelona: Quaderns Rosa Sensat, 44, 1991.
- Boule, F. *Manipular, organitzar, representar. Iniciación a las Matemáticas*. Madrid: Narcea, 1995.
- Canals, M. A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola i parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Canals, M. A. *El càlcul mental i la calculadora, 1 i 2*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Currículum d'Educació Infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1992.
- Dienes, Z. P. *Quaderns del Zoo. Els gossos. Els ossos*. Barcelona: Teide, 1972.
- Dienes, Z. P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972.
- Giménez, J.; Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1993.
- Grup Almosta, *Més de 7 materials per a l'Ensenyament de la matemàtica*. Barcelona: Quaderns Rosa Sensat, 37, 1988.
- Kamii, C. *El número en la educación Preescolar*. Madrid: El Aprendizaje Visor, 1984.
- Rohr, F. i altres. *Geometria dall'esperanza e dal gioco*, vol. 2, Guinti Liscioni, Editor Petricione, 1990.
- Segarra, L. *Encercla el cercle. Matemàtica recreativa*. Barcelona: Graó, 1987.
- Vallès, J. *Didàctica de la matemàtica al cicle inicial*. Barcelona: Dossiers Rosa Sensat.

